

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA.

TAGAJÁNLÁSOK

1912-BEN

KÉZIRAT GYANÁNT

BUDAPEST

HORNÝÁNSZKY VIKTOR CS. ÉS KIR. UDVARI KÖNYVNYOMDAJA

1912.

06 1.12 HTA

NOVA ITALIA

AMM. ...

TAGAJÁNLÁSOK

1912-ben.

AZ I. OSZTÁLY A) ALOSZTÁLYÁBA

LEVELEZŐ TAGNAK:

I.

BALASSA JÓZSEF budapesti főgymnasiumi tanárt, a M. Tud. Akadémia I. osztályának A) alosztályába *levelező* tagul ajánlom.

Balassa József már majdnem három évtized óta műveli lankadatlan buzgósággal, mindig a kor színvonalán álló tudományos készüllettel és kiváló sikerrel a magyar nyelvtudományt, különösen fonetikai, nyelvjárástani, szótári, jelentéstani és hangtörténeti irányban. A magyar hangtan rendszeres tudományos művelésével jó ideig egyedül foglalkozott s a magyar nyelv legtüzesebb fonetikai feldolgozását mai napig is neki köszönjük. Éppen oly eredményes működést fejtett ki a magyar dialektológia terén is. Még 1886-ban jelent meg tőle Akadémiánk megbízásából és kiadásában *A fonetika elemei* cz. kézikönyv. *Magyar hangtanát* 1895-ben Akadémiánk a Lukács Krisztina-jutalomal tüntette ki. E munkáival, továbbá e szakba vágó értekezéseivel (pl. „A magyar magánhangzók története“, Nyelvtud. Közl. 24. k.) nemcsak lerakta a magyar fonetikai kutatások alapját, hanem jótékony hatással volt az újabb nyelvészemzedék szakbeli készüllettségének emelkedésére is. Egyidejűleg vezérfonalat nyújtott a magyar nyelvjárások rendszeres vizsgálatához *A magyar nyelvjárások osztályozása és jellemzése* (térképpel, 1891) cz. munkájával, mely szintén az Akadémia kiadásában jelent meg. Ehhez csatlakozik „A szlavóniai magyarok és nyelvük“ cz. becses tanulmánya, melynek ethnographiai része a Budapesti Szemlében, nyelvészeti része pedig a Magyar Nyelvörben látott napvilágot (1894); továbbá *A magyar nyelvjárások keletkezése* cz. értekezése az Ethnographia 1898-iki évfolyamában. Egyszermind kiadta a szükséges apparatussal a Mondolatot és a rá írt Fele-

letet a Heinrich Gusztávtól szerkesztett Régi Magyar Könyvtár egyik füzetében. Ezeket, valamint tanulságos értekezéseinek, közléseinek, könyvismertetéseinek gazdag sorozatát (A helyesírás kérdése, Francia szók a magyarban, Adalék a magyar szókincs szláv elemeihez, A gyermek nyelvének fejlődése stb. stb.) már eddig is ismertették azok a tagtársaink — Halász Ignác, Szinnyei József, Simonyi Zsigmond, Asbóth Oszkár — kik Balassát 1894 és 1900 közt több ízben tagul ajánlották; Akadémiánk I. osztálya pedig teljes mértékben méltányolta e munkálkodás értékét, mikor Balassát ismételten ajánlta a nagygyűlésnek, pl. 1899-ben több mint hatszoros szótöbbséggel. Most, midőn a már egy évtizede pihentetett ajánlást ezennel megújítom, tisztelettel rámutatok arra, hogy Balassa éppen az utóbbi évtizedben is termékeny munkásságot fejtett ki s tudományos fejlődésének kiváló bizonyosságát adta. Szakfolyóiratainkban szorgalmasan ismertette a külföldi fonetikai, nyelvjárástani és jelentéstani irodalom termékeit, viszont a magyar nyelvészet és irodalomtörténet eredményeit több ízben külföldi szakközönség számára tette hozzáférhetőkké. („Kurze Darstellung des ung. Lautsystems“. Phonetische Studien VI.; *Abriss der ung. Literaturgeschichte* 1910). Főműve az újabb időszakban a Magyar hangtan I. része, a *Magyar fonétika*, mely 1904-ben jelent meg, s nem annyira *A fonetika elemei*-nek teljes átdolgozása, mint inkább teljesen új könyv, mely a szerző újabb vizsgálatainak eredményét adja s tekintettel van a fonetika újabb haladására. E művet a tárgyilagos kritika, némely észrevételek ellenére is, nélkülözhetetlennek ismerte el mindazok számára, kik nyelvünkkel tudományosan kívánnak foglalkozni. Ehhez sorakozik jeles *Kis magyar hangtan*-a (1905.) Dicsérettel említhetem meg egyéb tárgyú értekezéseit és tanulmányait („A Magyar Nyelv-tudományi Társaság munkaterve a népnyelvi kutatások terén“, *Magyar Nyelv* 1905. „A mondat helyettesítői“, *Nyelvőr* 1908. „Kazinczy Ferencz levelezése“ 1—13 köt. Nyr. 1904 stb. stb.), *A Magyar nyelv* című compendiumát (1899, 2-ik kiad. 1909) valamint Simonyi Zsigmonddal együtt szerkesztette a Német-magyar és a Magyar-német szótár terjedelmes két kötetét. Jelenleg *Magyar hangtan*-ának 2-ik kötetén, a „Magyar hangtörténet“-en dolgozik.

Meg vagyok győződve, hogy az Akadémia elismerése ez esetben bőven meg van érdemelve, de egyúttal serkentő hatással lenne oly irányban, hogy e kiváló munkaerő tudományosságunk javára a maga régi lendületében megmaradjon. Balassa egész életét a magyar nyelvtudomány ügyének szentelte. Ez a buzgóság ne maradjon elismerés nélkül; s az ő készülségére szükségünk van.

Négyesy László, l. t.

AZ I. OSZTÁLY B) ALOSZTÁLYÁBA

LEVELEZŐ TAGNAK :

II.

HORVÁTH CYRILL budapesti főreáliskolai igazgatót, irodalomtörténeti bizottságunk kültagját, egyetemi magántanárt, az I. osztály B) alosztályába *levelező* tagnak ajánljuk. Horváth Cyrill régi irodalomtörténetünk igen buzgó és jeles kutatója. Van egy nagy összefoglaló műve „*A régi magyar irodalom története*“ (A magyar irod.-történet I. kötete), mely régi irodalmunk beható, bő forrásismereten alapuló ismertetése. Gazdag kutatásai közül két csoportot emelek ki: az egyik, a mely régi irodalmunk legnagyobb alakjával, Pelbarttal foglalkozik és sok új adattal világítja meg a nagy prédikátor érdekes egyéniségét, a másik, a mely a reánk magyarokra művelődéstörténet szempontjából legérdekesebb legendának, a Margit-legendának forrásait és keletkezését mélyreható kutatások alapján kideríti. Kutatásainak irányára és alaposágára Horváth Cyrill méltó utódja Katona Lajosnak, kit Akadémiánk tavalyelőtt vesztett el.

Horváth Cyrill fontosabb művei, értekezései és tanulmányai :

1. Temesvári Pelbárt és beszédei. Budapest, 1889. Különnyomat az Egyet. Philol. Közlöny I. pótkötetéből. — 2. Pelbárt és codexeink. Budapesti Szemle, 65. és 66. köt. — 3. Nemzeti irodalmunk a reformációig. Budapest, 1891. Különnyomat a Kath. Szemléből. — 4. Egy ismeretlen magyar codex nyomai. Irodalomtört. Közlemények, 1891. — 5. Pelbárt és a Katalin-legenda. Irodalomtört. Közlemények, 1892. — 6. Codexeink példái és a Példák Könyve. A bajai fögymn. Értesítőjében, 1892. — 7. Pomerius. Budapest, 1894. — 8. A magyar nemz. irod.-tört. középiskolák számára. Budapest, 1893., 1896., 1902. (1—3. kiadás). — 9. Régi legendáinkból. I—II. Kath. Szemle, 1894. — 10. Tóth Kálmán ifjúsága. Tóth K. mint politikus. Tóth K. Emlékalbuma. Baja, 1894. — 11. Codex-tanulmányok. Irodalomtört. Közlemények. 1895., 1896. — 12. Michael de Ungaria beszédei. Ugyanott 1895. — 13. Világiak régi magyar imádságos könyvei. Ugyanott 1895. — 14. Codexeink Mária-költészetéhez. Budapesti Szemle, 82. köt. — 15. Hussita emlékeink. Irodalomtört. Közlemények, 1896. — 16. A magyar irod. tört. I. kötet: a régi magyar irod. tört. Budapest, 1899. — 17. A középkori és XVI. századbeli magyar irod. története. A Kont-féle Hist. de la litt. Hongr. cz. munkában. Paris, 1900. — 18. Adalékok Pállya István műveihez. Egyet. Philol. Közlöny, XXVIII. köt. — 19. A bártfai biblia. Magy. Könyvszemle, 1904. — 20. Adalékok Szombathi János munkásságához. Sárospataki Füzetek, 1904. — 21. Két pataki graduál. Ugyanott 1905. — 22. A Batthyány-codexről. Budapest, 1906. Különnyomat az Irodalomtört. Közleményekből. — 23. A

Margit-legendáról. Irodalomtört. Közl., 1906. — 24. A Margit-legenda forrásai. Magyar Nyelvőr, XXXV. köt. — 25. Alex. Sz. Katalin verses legendájáról. Egyet. Philol. Közlöny, XXXI. köt. — 26. Joannes Vercellensis és a magyar Margit-legenda. Budapest, 1908. (Akad. Értekezések a nyelv- és széptud. köréből.) — 27. A Margit-legenda. Budapest, 1908. Különnyomat a budapesti IV. ker. községi főreáliskola Értesítőjéből, — 28. A Csécsi-világ Patakon. Adalékok ifj. Csécsi János életéhez. Budapest, 1908. Különnyom. az Irodalomtört. Közleményekből. — 29. Pázmány és Bellarmín. Egyet. Philol. Közlöny, XXXIII. köt. — 30. A Gellért-legenda énekes szolgáloja. Ugyanott XXXIV. kötet. — 31. Középkori költészetünk. A Beöthy-féle képes irodalomtörténetben (I. köt.) — 32. A RMKT. VI. kötete. Akad. Értesítő, 1896. (429—37. l.). — 33. Középkori legendáink és a Legenda Aurea. 1911.

Riedl Frigyes, I. t.

Heinrich Gusztáv, r. t.

III.

Dr. RADÓ ANTAL, a Kisfaludy-társaság rendes tagját, az I. osztály B) alosztályába *levelező* tagnak ajánljuk. Radó Antal irodalmunknak különösen két terén tünt ki több mint háromévtized óta ernyedetlen munkásságával: az egyik az olasz irodalom története, melyről hosszú sor tanulmánya és egy becses kétkötetes nagy műve szól; a második tér a műfordításé, a hol átható megértéssel és költői finomsággal ültette át irodalmunkba az idegen irodalmak remekait.

Nagyszámú irodalmi tanulmányai izlésükkel és alaposágukkal válnak ki. Nagy összefoglaló művén, az *Olasz irodalom történeté*-n kívül vannak beható levéltári kutatáson alapuló értekezései, melyeket különösen kiemelek. Az ifjabb Michelangelo Buonaroti-ról szólót, mely a firenzei Buonaroti levéltára anyagából épült fel. Ez értekezést Akadéminknak is bemutatta a szerző (1897). Irodalmi működéséből egyéb-iránt csak néhány ezímet említünk fel. 1. Az olasz irodalom története. Két kötet. (Kiadta az Akadémia.) 1896. — 2. Dante. (Kisfaludy-Társaság Életrajzai.) — 3. A nemzeti szellem Dantéban. — 4. Goldoni és Alfieri. — 5. Ariosto. (Tanulmány az Őrjöngő Loránt bevezetésekép.) Kisfaludy-Társaság. — 6. Petrarca Africá-ja. (Philologiai Közlöny.) — 7. A műfordítás története 1770—1830. (Franklin-T.) — 8. A fordítás művészete. (Kisfaludy-Társaság.) — 9. Arany Shakespeare-fordításai. (Shakespeare-Tár.) — 10. Petőfi in Italien. (Ungar. Revue.)

Műfordítói tevékenységének jellemzésére elég a lefordított költők nevét iktatnunk ide Petrarca, Ariosto (Őrjöngő Loránt), Leopardi,

Firduzi, Euripides (Iphigenia), Shakespeare (Velencei kalmár, III. Rikárd), Musset, Corneille (Cid).

Radó Antal mint költői műfordító, mint elméleti író egyaránt megérdemli az akadémiai tagságot.

Riedl Frigyes, l. t.
Kozma Andor, l. t.
Haraszti Gyula, l. t.
Beöthy Zsolt r. t.

IV.

SOMLÓ SÁNDORT, a Petöfi- és Kisfaludy-Társaság tagját a Nemzeti Színház volt igazgatóját, aki jelenleg a Színészeti Akadémia élén áll, a M. Tud. Akadémia első osztályának B) alosztályába *levelező* tagnak bátorkodom ajánlani. Somló született Ungmegyében, Kaposon 1859-ben. Első verskötete 1878-ban jelent meg, tehát 34 éves írói pályára tekinthet vissza. Ezenkívül még három kötet költeménye jelent meg. Sok díjat (Teleki- és Kóczán-díjakat) nyert el drámáival. Színműveinek czimei „Syrius“ (tragédia), „Első szerelem“ gróf Teleki-díjjal jutalmazott vigjáték. „Ovidius“ vigjáték, mely szintén elnyerte a Teleki-díjat. „Gorgo“ (tragédia), „Nagyravágyó“ (tragédia), Teleki gróf díjjal kitüntetett munka. „Fra Girólamo“ gróf Teleki díjat nyert (tragédia). „Zsolt vezér ifjúsága“ (vigjáték), báró Bánffy Dezső jutalmat nyert. „Királyi házaselet (vigjáték), Vigszínházi pályadíjat nyert. „Szombatosok“ (történeti színmű), Bornemisza-pályadíjat nyert. „IV. István“ (tragédia), Kóczán-díjat nyert. „Szerelem“ (tragédia), gróf Teleki-díjat nyert. „Thököly Imre“ (történeti színmű), Mészáros-díjjal jutalmazva. „Rege“ (verses vigjáték), gróf Teleki-díjat nyert. Költői elbeszélésekkel is nyert díjakat. Régi magyar Shakespeare-színészekről olvasott fel tanulmányt. Most Szigligeti Ede életéről és működéséről ír egy munkát. Az Akadémia Somlóban egy igen szorgalmas és használható tagot nyerne, a ki a dráma-pályázatoknál becses működést fejtene ki. A Nemzeti Színháznak érdemes tagja Szigeti József kidöltével Somló alkalmas volna az ő helyét betölteni.

Berczik Árpád r. t.

V.

Dr. VISZOTA GYULA áll. főgimn. igazgatót, az Irodalom-történeti Bizottság segédtagját az I. osztály B) alosztályába *levelező* tagnak ajánlom. Dr. Viszota a magyar irodalomtörténet tévénkeny munkása. Akadémiánk történetének ismeretlen részleteit dolgozva fel, e téren Vörösmaty és különösen Széchenyi életének és működésének ismertetésével elismerést érdemlő munkásságot fejtett ki. Sok ilyen értekezése az Akadémiában került bemutatásra és

részben az Akad. Értesítőben közlésre. Ismertetéseit és nagyszámú kisebb cikkeit mellőzve, itt csak önálló munkáit és értekezéseit sorolom fel.

A) *Önálló művek*: 1. Széchy Mária a drámai költészetben. Budapest 1892. — 2. A M. Tud. Akadémia Széchenyi-múzeumának tárgyjegyzéke. (Együttes kiadás Szily Kálmánnal) Budapest 1905. — 3. Széchenyi és az Országos Magyar Gazdasági Egyesület. Budapest 1910.

B) *Különnyomatban megjelent nagyobb értekezések*: 1. Fessler hatása Kisfaludy Károlyra. (Irodalomtört. Közlemények.) 1900. — 2. Gr. Széchenyi István és Sopron vármegye. (Budapesti Szemle.) 1902. — 3. Kisfaludy Károly hagyatéka. (Kisfaludy-Társaság Évlapjai.) 1903. — 4. Gr. Széchenyi István és a magyarországi löversenyek megalapítása. (Magy Gazdaságtörténelmi Szemle.) 1904. — 5. A Stadium megjelenésének és eltiltásának története. (Gr. Széchenyi I. Munkái II. kötetének bevezetése.) 1905. — 6. Révai, Versegly és a tiszti szótárak. (Nyelvtud. Közlemények.) 1905. — 7. Széchenyi István és a pesti hengermalom. (Századok és Történelmi Tár.) 1910.

C) *Nagyobb értekezések és cikkek*: 1. Kisfaludy Károly Murányvár ostromának forrása. (Irodalomtörténeti Közlemények. 1898.) — 2. Egykorú tudósítások az Akadémia megalapításáról. (Akadémiai Értesítő. 1901. 12. f.) — 3. Dobozy Mihály és hitvese költői feldolgozásai. (Irodalomtörténeti Közlemények. 1903.) — 4. A *Kelet népe* történetéhez. (Budapesti Szemle. 1903. nov.) — 5. Czuczor és Vörösmarty hivatalos magyar nyelvtanai. (Philologiai Közöny. 1903. decz.) — 6. A M. Tud. Akadémia címere. (Felolvasatott az Akadémia 1904. jan. 4. ülésén; megjelent az Akadémiai Értesítő 1904. I.) — 7. Széchenyi politikája 1842—5-ben. (Budapesti Szemle. 1904. decz.) — 8. Kisfaludy Károly mint hirlapíró. (Felolvasatott a Kisfaludy-Társaság 1904. okt. 26. ülésén; megj. a Kisfaludy-Társaság Évlapjaiban 39. k.) — 9. A Lenkey-század. (Budapesti Hirlap. 1904. 321. sz.) — 10. Az *Őn* történetéhez. (Magyar Nyelv. 1905. 2. f.; Magyar Nemzet 1905. 56. sz. Magyar Hirlap 1905.) — 11. Gr. Széchenyi István első nyomtatott könyve. (Vasárnapi Ujság. 1906. 6. sz.) — 12. Kazinczy Ferencz jegyzetei. (Irodalomtörténeti Közlemények. 1906. 2. és 3. f.) — 13. Tagajánlások az Akadémiában 1847-ig. (Akadémiai Értesítő 1906. okt. és nov. f.) — 14. Deák, Eötvös és Széchenyi Kossuth Pesti Hirlapjáról. (Vasárnapi Ujság. 1906. 51. sz.) — 15. Kisfaludy Sándor a recenziókról. (Felolvasatott az Akadémia 1907. jan. 7. ülésén; megj. az Akadémiai Értesítő, 1907. II. f.-ben.) — 16. Eötvös és Trefort tervezett folyóirata: a Pesti Havi-irat. (Felolvasatott az Akadémia 1907. II. 4. ülésén; megjelent az Akadémiai Értesítő 1907. III. f.-ben.) — 17. Széchenyi első műve. (Budapesti Szemle. 1907. aug.) — 18. Gróf Teleki József mellszobra az Akadémiában. (Akadémiai Értesítő 1907. ápr.) — 19. Ferenczy István és az Akadémia (Művészet. 1907.

III. f) — 20. A Stadium megírásának története. (Felolvasatott az Akadémia 1907. jún. 3. ülésén; megj. az Akadémia Értesítő 1907. 10. f.) — 21. Széchenyi und Metternich. (Pester Lloyd. 1907. XII. 12. sz.) — 22. Adatok Kossuth Lajos hirlapírói működéséhez. (Magyarország. 1907. XII. 24.) — 23. Kisfaludy Sándor Ulysses és Penelope cz. drámájának forrása. (Irodalomtörténeti Közlemények. 1907. 4. f.) — 24. A M. T. Társaság Zsebszótárának történetéhez. (Magyar Nyelv. 1908. II.) — 25. A M. T. Társaság nagy szótárának története. (Felolvasatott a Magyar Nyelvtudományi Társaság 1908. okt. ülésén; megjel. a Magyar Nyelv 1909. I. II. f.) — 26. A Hitel második kiadása. (Budapesti Szemle. 1909. I. f.) — 27. Széchenyi, Vörösmarty és az Akadémia működésének első éve. (Felolvasatott az Akadémia 1909. jan. 25. ülésén; megjel. Budapesti Szemle. 1909. IV. füz.) — 28. Az Akadémia emlékerlegei. (Akadémiai Értesítő. 1909. II. f.) — 29. Kisfaludy Sándor és az 1809-iki insurrectio. (Akadémiai Értesítő. 1909. 8. 9. f.) — 30. József nádor és az 1809-iki nemesi felkelés. (Felolvasatott a Magy. Történelmi Társaság 1909. jún. 5. ülésén; megjelent a Századok 1909. VIII. f.-ben) — 31. Gr. Széchenyi István és a soproni gőzmalom. (M. Mérnök- és Építészegylet Közlönye 1909. XI. f.) — 32. A Tudománytár története. (Felolvasatott az Akadémia 1910. jan. 31-én; megj. Akad. Értesítő 1910. III. f.) — 33. Széchenyi István és műzsája (Vasárnapi Ujság 1910. 15. sz.) — 34. Az Akad. Értesítő 70 éves jubileuma. (Akad. Ért. 1911. jún.) — 35. Vörösmarty és az Akadémia nyelv. munkássága. (Magyar Nyelv. 1911. decz.) — 36. Kisfaludy Sándor és a Tudós-társaság. (Ak. Ért. 1911-szept.) — 37. Vörösmarty akadémiai folyóiratterve. (Ak. Ért. 1911.) — 38. Kisfaludy Sándor és Kazinczy Ferencz irodalmi vitája. (Irodalomtört. Közlemények 1911. IV.) Ezen munkásság alapján dr. Viszota Gyulát ismételten ajánlom levelező tagnak.

E gazdag munkásságban nincs még kis terjedelmű adalék sem, mely ne alapulna önálló kutatáson és történeti vagy irodalomtörténeti tudásunkat ne gazdagítaná vagy helyesbíténé. Minél nagyobb súlyt helyezünk újabban az irodalomtörténet terén is a kutatás munkájára, annál nagyobb készséggel kell fogadnunk oly szakférfiút, a ki ez irányban egyik legbuzgóbb és legszerencsésebb munkása.

Heinrich Gusztáv r. t.

AZ I. OSZTÁLYBA

KÜLSŐ TAGNAK:

VI.

B
BERTHA SÁNDORT bátorodom a Magyar Tud. Akadémiának *kültagul* ajánlani. Berthának — kinek hasonnevű édesapja az Akadémia legelső tagjai közt szerepelt — bátran ajánlhatnám tevé-

kenységénél fogva levelező tagnak. S ha mégis kültagnak hozom javaslatba, ezt csak azért teszem, hogy ezzel is kifejezést adjak méltánylásunknak irodalmi és zenészeti működése azon különleges czélja iránt, mely abból áll, hogy a magyar szellemet a külfölddel, főleg a francziával olvasó közönséggel megismertesse. Rendesen olyan külföldi jelesek szoktunk kültagokul megválasztani, a kik a külföldet Magyarország, a magyar nemzet és ennek culturalis haladása felől tájékoztatták. Most egy magyar embert jutalmazunk meg azon érdemért is, hogy a mi szellemi életünket a külfölddel közvetítette, még pedig tovább egy félszázadnál és mindig lelkesen. Bertha Sándor, ki 1843. aug. 19-én született Budapesten, már 1862-ben ment külföldre zene-tanulmányainak befejezése czéljából (Liszt Ferencz mellé) azzal a szándékkal, hogy majd visszajön hazájába és itt értékesíti tanulmányait. Élete másképp fordult, künn maradt, Párisban telepedett meg, ott is nősült meg.

Működése kettős irányt mutat. Őt kiváltkép zeneirónak mondják s én is ebben a minőségében ajánlom megválasztatását, de van működésének egy másik nem kevésbé becses ága, melyet hazafiasnak nevezhetnék s mely abból áll, hogy a magyar nemzet politikai, történeti és műveltségi viszonyait, továbbá a nemzet több jelesének működését a külfölddel alaposan megismertette. Ez utóbbiak közzé tartozik egy igen élvezetes, nagyon helyes ítélettel a franczia közönség számára megírt életrajza a magyar szabadsághősnek II. Rákóczi Ferencznek. A „Siècle“ lap tárczájában megjelent Deák Ferencz életrajza, azonkívül ismertette előadásban Vörösmarty Mihályt, Petőfit és Arany Jánost. Egy-egy kötetben kiadta I. Ferencz József életrajzát s utána Rudolf főherczegét. Legutóbb a „Budapesti Hirlap“-ban Zrinyi, a költő haláláról érdekesen czikkezett.

Zeneirői tevékenységét korán kezdette meg. Már 1861 novemberben jelent meg első ilyenmü dolgozata „A zenei cosmopolitismus“-ról czímmel a „Zenészeti Lapok“-ban. Az 1870—71-i tél folyamában a „Pesti Napló“ közölt tőle zenészeti czikkeket. Igen sok gonddal írott ilyenmü czikkeket adott ki tőle később a „Budapesti Szemle“. Ezekben azt állapította meg, hogy nem lévén ugrás a természetben, magyar zeneiskolát csak úgy lehet alapítani, ha elől kezdjük, nem pedig utánzatok segítségével, melyekhez a mintákat a már előljáró iskolák műveiből vesszük. Alaposan dolgozva, olyan magyar zeneiskolát teremthetünk, mint a milyen irodalmi iskolát a Berzsenyiek, Kazinczyak, Vörösmartyak alapítottak.

Megjelentek még a következő kisebb-nagyobb dolgozatai: „A magyar zene és a cigányok“. „A magyar zene és a franczia sajó“. „A párisi világkiállítás s a magyar zene“. A „Pesti Napló“-ban: Mosonyi Mihály stb.

De nemcsak mint zeneiró dolgozott, mint zeneszerző is a magyar zenét közvetítette a külfölddel. Egy kisebb operája „Mathias Corvin“

szinre került úgy Budapesten, mint Párisban az „Opera Comique“-ban. Írt azonkívül magyar fugákat és előjátékokat, megtörvén ily módon a zenékben előforduló chablonszerű cigánykodást. Mindezekből látható, milyen sokoldalú tevékenységet mutathat fel és bár ez a működés sokoldalú, mégis egy szín vonul végig rajta, s ez a szín a hazafiság színe. Francia nyelvű működése mindig magyar vonatkozású. Ismertette zenénket, nagy költőinket, alkotmányunkat, történetünket a legelső szemlék és lapok útján és önálló könyvekben. 21 éves korában, 1864-ben megalapította Párisban a kölcsönösen segélyző magyar egyesületet és kivitte, hogy Párisban egy utcát elneveztek „Rue de Budapest“-nek. Ilyen lelkes, következetes, becsületes működés bőven megérdemli azt az elismerést, melyet az Akadémia megválasztásával nyújthat.

Berczik Árpád, r. t.

VII.

NEUGEBAUER LÁSZLÓ műfordítót ajánlom a M. Tud. Akadémia I. osztályába *kültagnak*. Aszódi Neugebauer László született Budapecsten 1845-ben. Iskoláit Bécsben és Budapesten végezte. Jelenleg nyugdíjazott tisztviselője az osztrák-magyar banknak és hol Budapesten, hol Bécsben él. Első fordítása Jókai Mór „Fortunatus Imre“ elbeszélése, 1865-ben a „Pester Lloyd“-ban jelent meg. Azóta, tehát 47 év óta budapesti, bécsi és berlini lapokban, folyóiratokban és anthológiákban megjelentek próza és versfordításai különböző íróinktól és költőinktől. Ezek közt szerepelnek: Vörösmarty, Kisfaludy Sándor, Arany, Petőfi, Tompa, Tóth Kálmán, Gyulai, Gregus, Szász Károly, Frankói, Jókai, Ábrányi, Kiss József, Endrődy, Reviczky, Eötvös, Tolnay, Csiky, Rákosi, Mikszáth és Herczeg Ferencz.

Németül több művét kiadták jeles czégek a német könyvpiacra, melyek — tudjuk — válogatások.

A lipcsei Wigand-czég kiadta az ő fordításában Pulszky Ferencz „Franz Deák“-ját, aztán Petőfőtől „Gedichte“ kötetet és Kiss József „Lied von der Nähmaschine“ költői elbeszélését. Ugyanesak ennél a czégnél jelent meg második kiadásban a Petőfi-kötet, Kiss Józseftől egy kötet „Gedichte“ és Mikszáth Kálmántól „A jó palócok“ „Ungarische Dorfgeschichten“ cím alatt.

Petőfi fordításainak harmadik kiadása Max Haesse lipcsei elsőrangú czégnél került a piacra.

Műfordítói érdemeit méltatta a Petőfi-Társaság, melynek már 1878 óta rendes tagja, továbbá a Kisfaludy-Társaság, mely 1882-ben levelező tagul választotta meg.

Fordításai közül a Petőfi-fordításokra bátran lehet mondani, hogy igazi hamisítatlan Petőfi-versek. Ahol az eredeti alkalmat ad a legsajátosabb Petőfi-stilus kifejezésére, kitünő a viszhangja. Meglepően

hű és jó fordítások, melyek megérdemlik, hogy a M. Tud. Akadémia is elismerje, kiüntesse és hogy az Akadémia jeles kültagjainak sorában Neugebauer László is helyet foglalhasson.

Berczik Árpád r. t.

VIII.

Dr. SIEVERS EDUÁRD lipcei egyetemi tanárt az első osztály *külső* tagjául ajánljuk. Sievers Eduárd a germán philológia legnagyobb képviselői közé tartozik, még pedig mint oktató és kutató egyaránt. Még nem volt húsz éves, mikor 1870-ben első alapvető munkáját — a Tatianus-féle evangélium-harmónia ófelnémet fordításáról — megírta, és még nem huszonegy, mikor a hallei egyetemhez mint a germán és román philológia rendkívüli tanára meghívást kapott. Azóta mint az ösztönző tanítás mestere több generációt vezetett be a germán philológiába és a nagy munkák egész sorát alkotta meg, melyekkel nemcsak súlyos problémákat döntött el, hanem tudománya számára új területet is hódított.

Nem szükséges, hogy rendkívül terjedelmes irodalmi munkásságát részletesen ismertessük. Csak működésének legfontosabb ágaira akarunk röviden rámutatni. Mint nyelvész az ú. n. „jung-grammatikusok“ törekvéseiben vezető szerepet játszott és számos nagyfontosságú nyelvtörténeti és nyelvhasznító kérdést tisztázott véglegesen. Ebbeli dolgozatai igen nagy számban majdnem kivétel nélkül a „Beiträge zur Geschichte der deutschen Sprache und Literatur“ című nevezetes, a germán nyelvtudományban új korszakot jelentő folyóiratban jelentek meg, a melynek évekig szerkesztője is volt. Alapvető volt és még most is nélkülözhetetlen „Angelsächsische Grammatik“ című óangol nyelvtana, a melynek 1898-ban harmadik kiadása jelent meg. Mint irodalomtörténész és szorosabb értelemben vett philologus is, különösen a szövegekritika és szövegkiadás terén, páratlan éleselméjűséggel és módszerének bámulatos finomságával maradandót és mintaszerűt alkotott. Ilyen classikusnak nevezhető kiadványai: „Tatian. Lateinisch und altdeutsch mit ausführlichem Glossar“ (1872, II. kiad. 1891). „Heliand“ (1878), „Die Murbacher Hymnen. Nach den Handschriften“ (1874), „Die althochdeutschen Glossen“ (E. Steinmeyerrel együtt, 1879—98, 4 köt.) stb. Úttörő munkásságot fejtett ki a nyelvszeti fonetikában is és „Grundzüge der Phonetik“ cz. művével (V. kiad., 1901) hazai nyelvészetinkre is közvetlenül irányító hatással volt. A germán metrikát új alapokra fektette, olyan alapokra, melyek grammatikai és szövegekritikai tekintetben is termékenyeknek bizonyultak. Nagyfontosságú összefoglaló műve e téren: „Altgermanische Metrik“ (1893). Metrikai tanulmányait a héber metrika sokat és hevesen vitatott nagy problémájára is kiterjesztette és abbéli kutatásainak eredményei: „Metrische Studien. — Studien zur hebräischen

Metrik“, melyek a szász tudom. akadémia kiadásában (1901 óta) több kötetben jelentek meg. Tudományos vizsgálódásaiban mindig és mindenütt a tényeknek élesen megfigyelt teljességéből indult ki és megvesztegethetetlen logikájú inductióval a legmagasabb problémák megoldásáig emelkedett. Ezt az utat követi a „nyelvmelodiá“-ra vonatkozó legújabb kutatásaiban is, melyekre néhány év óta egész erejét összpontosítja. Ezekről eddig csak egy 1901-iki rektori beszédében („Über Sprachmelodie in der deutschen Dichtung“) és egy az 1903-iki hallei philologiai gyűlésen tartott előadásában („Über ein neues Hilfsmittel der philologischen Kritik“) számolt be. Tanítványai azonban már több dolgozatban, melyek semináriumában az ő ellenőrzése alatt keletkeztek, igen termékeny és gondolatkeltő módon alkalmazták elméletét régi német irodalmi szövegek kritikai vizsgálatánál. Annyi bizonyos, hogy a nyelvmelodiára vonatkozó kutatásai már most is nagyszerű perspektívát nyitnak és — úgy lehet — gyökerestül át fogják alakítani a legtágabb értelemben vett philologiai kritikát.

Magyar hallgatóit mindig kitüntető jóindulattal támogatja tanulmányaikban és hazánkban sokan szerető tisztelettel emlékeznek vissza lebilincselő egyéniségére.

Heinrich Gusztáv r. t.

Petz Gedeon l. t.

Bleyer Jakab l. t.

A II. OSZTÁLY A) ALOSZTÁLYÁBA

RENDES TAGNAK :

IX.

BALOGH JENŐ *levelező tagot rendes tagul ajánlom.* Balogh Jenőnek úgy büntetőjog-irodalmi és törvényelőkészítő működése, mint tanári és az akadémiai kötelességek teljesítésében kifejtett tevékenysége sokkal ismertebb mélyen tisztelt akadémiai tagtársaim előtt, hogy sem bővebben kellene indokolnom azt a tiszteletteljesen előterjesztett javaslatomat, hogy őt az Akadémia rendes tagjai sorába válasszuk. Általánosságban csak azt jegyzem meg, hogy Balogh Jenő a büntetőjogtudománynak ama művelői közé tartozik, kik nemcsak a tételes büntetőjog dogmatikai kifejtésével foglalkoznak, de a kriminalpolitikai és kriminológiai kérdések búvárlatát is a büntetőjogtudomány feladatául tekintik és a kik az új irányok egyoldalú túlzásainak mérséklésével a büntetőjogtudomány és a büntetőtörvényhozás folytonos egyenletes haladását törekednek biztosítani.

Ezt a czélt szolgálja példás kitartással Balogh Jenő, midőn a büntetendő cselekményt és minden eszközt, melylyel az ellen küz-

dünk, anthropologiai és sociologiai szempontból épp oly elmélyedéssel vizsgálja, mint jogi szempontból. Ő ma az úgynevezett új classikai vagy közvetítő iskolának egyik nagyérdemű képviselője, kinek értékét nemcsak hazánkban, de a külföldön is készséggel ismerik el. Mellözöm ezzel az alkalommal a büntetőjognak csaknem minden nehéz kérdésére kiterjedő tartalmas munkásságnak felsorolását, melyet már levelező taggá megválasztása előtt fejtett ki, csupán azokra a tudományos és törvényelőkészítő dolgozatokra hívom fel a figyelmet, melyek az említett megválasztást követő időszakra esnek.

Ezek sorából különösen kiemelem a következő nagyobb jelentőségű önálló műveket, tanulmányokat és törvénytervezeteket: Gróf Széchenyi István nézeti bűnvádi perjogunk átalakításáról. (Székfoglaló értekezés.) — Deák Ferencz mint büntetőjogász. (Felolvastatott az Akadémia közülsén.) — Büntetőjogi előadások. (Általános tanok) — A büntető perjog tankönyve. — A bűnvádi perrendtartás magyarázata. — Fiatalkorúak és a büntetőjog. — Nyomor és büntettek. (Olcso könyvtár.) — Lombroso és a bűnügyi embertan jelen állása. — A társadalom védelme a közveszélyes büntettek ellen. — Gyermekevédelem és javítóintézeteink szervezetének reformja. (Tanulmány.)

A magyarországi patronage-egyesületek szervezése érdekében számos tudományos előadást tartott és igen sok értekezést írt, sőt a szervezés gyakorlati munkájában is vezető feladatot töltött be.

A nemzetközi büntetőjogi egyesület magyarországi csoportjának tevékenységében is kiválóan közreműködött.

Codificatorius munkálatai közül legkiválóbbak az uzsoráról és a káros hitelügyletekről szóló 1883 : XXV. t.-cz. módosításának és kiegészítésének, valamint az 1878 : V. és az 1879 : XL. t.-cz. módosításának és kiegészítésének törvénytervezete, melyeket az igazságügyminiszter megbízásából készített.

Szerkesztette a „Jogi Értekezések” című monographia-gyűjteményt és 1907. január hó 1-től fogva a „Büntetőjogi Döntvénytár”-t.

Közreműködött az igazságügyi orvosi tanács munkálatainak sajtó alá rendezésénél.

Franzília nyelven is igen sok munkája jelent meg a: Congrès penitenciaire international füzeteiben — továbbá az „Union internationale de droit pénal” kiadványaiban.

Értekezéseket írt a Zeitschrift für die gesammte Strafrechtswissenschaft és egyéb külföldi folyóiratokba.

Ily irodalmi és törvényelőkészítő munkásság az, mely engem arra indít, hogy tisztelettel kérjem az Akadémiát, hogy Balogh Jenő levelező tagot rendes tagjai sorába iktassa.

Wlassics Gyula, r t.

X.

MEDVECZKY FRIGYES levelező tagot *rendes* tagnak ajánljuk. Huszonnégyszéveséjében annak, hogy Akadémiánk öt *levelező* tagjai sorába iktatta s így már az anciennitás szempontjából is egyike azoknak, kikre legelső sorban kell gondolnunk *rendes* tagsági hely betöltésénél. Régebbi munkássága különösen az ismeretelmélet és az ethika körére vonatkozott. Számos idevágó művének legfőbb érdemei közé tartozik, hogy bennök oly korban, melyet a nyers empirizmus túltengése miatt a jövő méltán a „philosophiai nihilizmus“ korszakának fog nevezhetni, felismerte Kant idealizmusának mély jelentőségét és termékenyítő hatását a bölcsélet újjászületésében. Szélfoglaló értekezése, melyet „A normatív elvek jelentősége az ethikában“ czímen 1889-ben levelező taggá való megválasztása alkalmával Akadémiánkban tartott — anticiálva a külföldön is csak később meginduló értékelméleti kutatást, határozottan lándzsát tör az ethikai kutatás szükségképpen normatív jellege mellett s az erkölcsi ideál fogalmának elemzését mint idevágó tudományos feladatot mutatja be. Oly korban látta ezt tisztán, midőn az erkölcsi életre vonatkozó kutatás úgyszólván világszerte merő lélektanra, társadalomtanra, sőt biológiára készült válni — s így a tulajdonképeni ethika mint bölcséleti tudomány a végleges elmerülés szélén állott. Azóta az újabb kutatások teljesen igazolták Medveczky álláspontját; ma már nem lehet vitás, hogy az értékelméleti szempont kidomborítása az erkölcsi-ségnek mint merő *tényeknek* vizsgálata mellett egyenjogúvá teszi az erkölcsi *érték* sajátos elemzését is, mely azután észrevétlenül is egyrészt sajátos értéktörvények és normák, másrészt ethikai ideálok tudományos megszerkesztésére vezet. Medveczky további tanulmányai-
ban a társadalmi tudományok felé fordult s itt is ment maradt a korábban divó naturalizmus dogmatikus túlkapasaitól s egy tanulságos művében: „Társadalmi elméletek és eszmények“, mely Akadémiánk könyvkiadó vállalatában jelent meg, a társadalomtudományi reflexio multjának nem egy homályos pontját világítja meg tudós eruditóijával. Legutóbb pedig *Pascalról* szóló tanulmányait mutatta be Akadémiánkban: finom elemzéssel és mély megértéssel hatolva be a nagy mystikus lelki világába; különösen a pessimizmus különböző fajtáinak gondos széjjeltartása és azok szerepének kimutatása Pascal gondolkodásában teljesen új momentum e művében. És végül — miután a tudományos kulturát nemcsak irodalmi úton szolgálhatjuk, de a megfelelő erők csoportosítása és szervezése által is, legyen szabad Medveczky Frigyes azon nagy érdemeire is hivatkoznunk, melyeket a tudományos és közművelődési társulati élet körül az utóbbi években szerzett. Páratlan buzgalommal és kitartással szervezte újra a Magyar Filozófiai Társulatot, melyet sikerült egyik legelőkelőbb tudományos társaságunkká tennie, s megteremtette ugyancsak fáradságos és szakszerű munká-

kodásával a Felsőoktatásügyi Egyesületet. Mindkét társaság közgyűlései alkalmával mondott elnöki megnyitói pedig tartalmas tanulmányok számába mennek a kulturális egyesületek czéljáról és feladatairól.

Pauer Imre r. t.

Concha Győző r. t.

Fináczy Ernő r. t.

Hornyánszky Gyula l. t.

Pauler Ákos l. t.

LEVELEZŐ TAGNAK:

XI.

Dr. FELLNER FRIGYES egyetemi magántanárt már tavaly ajánlottuk levelező tagnak. Ez okból feleslegesnek tartjuk irodalmi munkálkodásának részletes ismertetését. Utalunk arra, hogy valóban Fellner minden dolgozata a szakirodalom gyarapítását jelenti, mi annál nagyobb súlylyal bír, mert a gazdaságpolitika és statisztika többnyire igen nehéz problémáit kutatta, melyek a tudós szilárd módszerét erős próbára teszik. Az agrárpolitika körébe tartozó dolgozatok is, mint pl. a járadékirtokról írt pályanyertes és a M. T. Akadémia által utólag jutalmazással kitüntetett pályamunka is nagy értékkel bír. Dolgozatainak nagy része német fordításban is megjelent és a külföldi tudomány elismerését is megnyerte. Ennek jeléül a francia statisztikai társaság és a nemzetközi statisztikai intézet tagjai közé választotta. Tudományos munkálkodása megérdemli az akadémiai levelező tagság koszorúját.

Földes Béla, r. t.

báró Láng Lajos, r. t.

XII.

Dr. GIESSWEIN SÁNDOR praelatus-kanonokot s a Szent-István-Társulat alelnökét, a II. osztály A) alosztályába levelező tagnak ajánljuk. Giesswein 1880 óta, tehát három évtized óta a tudomány szolgálatában áll, s ebben a hosszú időben több olyan munkát tett közzé, melyek minden tekintetben nagy és sokoldalú tudásáról tesznek tanubizonyosságot és azt a komoly tudóst ismertetik meg velünk, a ki thesiseiért bár sokszor merészen, de mindig vaskövetkezetességgel és szigorú tudományossággal sikra száll.

Már 1887-ben, amikor hazánkban még alig vették figyelembe a kutatásnak azon eredményeit, melyek a Kelet ókori népeinek történetére és ethnológiájára, valamint az Ótestamentum könyveinek magyarázatára nézve fontosak, Giesswein egy *kétkötetű* munkát adott ki, melyben az egyptologia és az assyriologia terén addig elért eredmé-

nyeket közzétette s ezeket a Biblia szövegeivel párhuzamba hozta, úgy, hogy ezzel a művel a tudomány olyan ágát léptette nálunk életbe, melyet addig alig ismertek, annál kevésbé műveltek. Ennek a kétkötetű műnek a czíme: „*Mizraim és Assur* . . .“, mely művet a budapesti tudományegyetem theologiai kara a Horváth-féle pályadíjjal kitüntetett. Ugyanannak a feladatnak megfelel G. újabb műve: „*Egiptom és a Biblia*“. De nemcsak ilyen irányú tudományos működést fejtett ki G., hanem olyan dolgozatokkal is lépett a tudományos világ elé, melyek *nyelvészeti*, *vallásbölcseleti* és *vallástörténeti* tudásáról bőségesen tanuskodnak. De *ethnologiai* és *ethnographiai* kérdések egész sorát is tárgyalja G. műveiben s minden egyes tétel, a mely itt szóba kerül — így a *sumir ősnép* nemzetiségéről szóló jelentése is — őt, mint a legkomolyabb tudósok egyikét mutatja be nekünk. És éppen G. mélyreható nyelvismeretei teszik lehetségessé, hogy nemcsak az összehasonlító nyelvtudománynak tett kitünő szolgálatot, de *bibliai*, *történeti*, *ethnologiai* és *ethnographiai* tanulmányait és kutatásait oly *széles* és *biztos* alapon építhette fel, hogy összes, a tudomány e terére vonatkozó munkáinak olyan meggyőző ereje van, mint a milyent kevés szerző mutathat fel, a ki hasonló pályán dolgozik.

Idegen nyelveken írt munkái által Giessweint a külföldön is komoly tudósnak és kutatónak ismerik. A „*Compte rendu des travaux des Congrès Bibliographique International*“ — és a „*Compte rendu du troisième congrès scientifique international des catholiques*“ — ban közzétett dolgozatai a külföld irodalmában régen előkelő helyet biztosítottak neki a tudósok között. *Misteli* Ferencz, Akadémiánk volt híres kültagja, Giessweint többször, mint elsőrangú magyar tudóst említi.

Ezeket azért bocsátottuk előre, hogy ráutalhassunk, miszerint Giesswein a keleti nyelvek alapos tudásának, az összehasonlító nyelvészet fegyvereit a vallásbölcseleti, történetbölcseleti, ethnographiai és sociologiai problémák szolgálatába állítja és nehéz társadalombölcseleti kérdésekre világosságot derít. Hiszen ismeretes, hogy a tudományos vizsgálódás terén egyike a legtermékenyebb módszereknek különböző tudományos területek összeköttetése. Mily nagy eredménye volt a földrajznak összeköttetése a növénytannal — Humboldt Sándor —, a földrajznak összeköttetése a kultúrtörténettel — Heeren, Ritter Károly — stb. Giesswein társadalmi felfogásában szembezáll a rideg materialistikus elmélettel és egy nemesebb idealistikus világnézet megalapozására törekszik. A determinismussal szembeállítja az ethikai felfogást, az egoistikus bölcselettel az altruistikust. Rendkívüli olvasottsága, nagy jártassága a világirodalomban, logikus gondolatmenete a mellett tanuskodik, hogy ő a társadalmi tudományok hivatott munkása, a vallásbölcseleti problémák jeles fejtegetője. Ha ebbeli munkásságához hozzávesszük nagyértékű és a külföldön elismert kutatá-

sait az assyrológia és egyptológia terén, ha fáradhatlan tevékenységét a gyakorlati szocialpolitika terén, az idetartozó kérdéseknek szakszerű országgyűlési és nemzetközi kongresszusbeli beszédekben való tárgyalását, az oly fontos nemzetközi békemozgalom érdekében kifejtett irodalmi és gyakorlati tevékenységét latba vetjük, nyugodtan állíthatjuk, hogy az akadémiai tagság koszorúját megérdemli. Társadalom bölcséleti munkái közül közöljük a következőket: *Buddhizmus és kereszténység* 1889. *A vallás eredete és alapja* 1895. *Történeembölcsélet és sociologia* 1904. *Társadalmi problémák és kereszténység* 1907.

Földes Béla, r. t.

Mahler Ede, l. t.

XIII.

HANUY FERENCZ budapesti egyetemi ny. r. professort *levelező* tagul ajánlom.

Hanuy kiváló egyházjogi professor és író. Előbb az egyházi historiát az egyházi jognak ezt a fontos segédtudományát tanította. Ezzel a historiával behatóan foglalkozott s irodalmi működése ezt is illeti. Ebbe a keretbe vágó munkái: *A theologiai facultas (tanítás) kizárása némelyik középkori egyetemről* (1903) és *Pázmány Péter összegyűjtött levelei* (I. köt. 1910. XLIV és 804 l. II. köt. 1911. 790 l.). E leveleknek összegyűjtése okából hazai és külföldi levéltárakban is sikeresen kutatott. Megmutatta, hogy önálló kutatásra képes és alkalmas.

Egyházjogi dolgozatai közül a jelentősebbek a következők: 1. *A kereszténység kiszolgáltatása az egyházi jog és a magyar közjog szempontjából* 1903. — 2. *A vegyes házasságok jogi története különös tekintettel hazánkra* 1904. — 3. *A vegyes házasságokra vonatkozó jog és gyakorlati eljárás* 1904. — 4. *A veto joga a pápaválasztáson* 1904. — *A pápa souverainsége jogi szempontból* 1905. — 6. *A válásvaltoztatás az egyházi jog és a magyar állami jog szerint* 1905. — 7. *A jegyesség és a házasságkötési formának kifejlődése a „Ne temere“ decretumig. Jogtörténeti bevezetés a Ne temere decretumhoz* 1911.

Ezek közül három az egyházi házassági jogot illeti, mely nálunk is nagyjelentőségű. Különösen a vegyes házasság joga. Hiában ismeretlen magában kötelező polgári házassági jogunk világában a vegyes házasság akadályja (*impedimentum mixtae religionis*). Erre az akadályra nézve az egyház házassági joga szinte elemi erővel érvényesül, habár nincs már állami kötelező ereje. Ehhez képest H. nemcsak a vegyes házasságok jogi történetét dolgozta fel, de külön a vegyes házasságra vonatkozó tételes egyházi jogot és gyakorlati eljárást is.

A házassági jogot illető legfontosabb munkája a 7. sz. a. említett munka, mely a jegyesség és a házasságkötési formának történetét nyújtja 340 lapon. Megérdemli, hogy vele külön is foglalkozzam.

Még 1883-ban én voltam olyan szerenéses, hogy Házasságkötés Magyarországon egyházi és polgári jog szerint című munkámban házasságkötési jogunk multját némileg feltártam. Ezóta e körül az anyag körül egész kis literatúránk támadt, melynek egyik nagyobb termékével magam is behatóan foglalkoztam kétrendbeli füzetemben (Felelet báró Roszner Ervin Régi magyar házassági jogára és Felelet báró Roszner Ervin válaszára). Még dr. Weichart Gabriella is irt a magyar házasságkötés felől (Keresztelés, házasság, temetés Magyarországon az 1600—1630 években, Bpest, 1911.) Nekem ad igazat báró Radvánszkyval szemközt abban, a mint báró Altorjai Apor Péter leírását a régi erdélyiek lakodalmi szokásairól idézett munkámban annakidején megalizáltam volt. Ezóta nem csekély idő telt el. És be kell vallanom, hogy az azóta házasságkötést tárgyazólag megjelent munkáink és dolgozataink közül H. munkáját taksálom a legtöbbre, habár nem mindenben értek vele egyet. Igaz, hogy 1883-ban megjelent munkámon sokat javitanék, ha ennek új kiadására kellene vállalkoznom. De azért lényegileg a házasságkötés belső természetére nézve megmaradnék annál, hogy a házasságkötés mégis csak *initiatio conjugii*. Ezért hívták nálunk a házasságkötést is mindig *eljegyzésnek* (*sponsalia avagy sponsalia de praesenti*). Mindazáltal H. legújabb munkáját hazai irodalmunkra nézve nagy nyereségnek tekintem. Egymagáért ezért a munkájáért is megérdemelné azt, hogy a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjai sorába válaszsza. Olyan a munkája, mely lépten-nyomon az önállóan író embert tárja elének, ki nemesak a külföld idevágó irodalmában járatos, de a magyar kútföket is képes minduntalan megszólaltatni. Jól tudja, hogy éppen a házassági jog dolgában a magyar jogfejlődés adatai olyanok, hogy a külföld adataival méltán versenyeznek. H. a munkáját megelőzőt hazai literatúrát sem ignorálja. Nem foglal le magának érdemül mindent. Előzőit lelkiismeretesen felemlíti. De munkájának a kritikai része sem hiányzik. Velem szemben sem.

A keresztség kiszolgáltatására s a vallásváltoztatásra vonatkozó dolgozatai is értékesek, melyekben a hazai állami jog megállapításairól mindenütt elszámol. A gyermekek vallására, illetőleg vallási neveltetésére vonatkozólag nem a magánjogi, de a közjogi felfogás híve. Ehhez képest magyarázza a magyar törvényeket és rendeleteket. A pápaságra vonatkozó két dolgozata is teljes tárgyismereetről tesz tanuságot s arról, hogy actualis egyházjogi kérdések nem kerülnek el figyelmét.

H. valójában megérdemli, hogy az Akadémia levelező tagjai sorában foglaljon helyet. A megválasztásával az Akadémia nemesak érdemeit fogja jutalmazni, de az egyházi jog művelése terén ő általa erősülni is fog. Az Akadémia nem eléggé rendelkezik az egyházjogot művelő tagokkal. Pedig az egyházi jog a hazai történelem műve lése szempontjából is fontos, melyet nélküle sokszor nem is lehet

jól érteni. A különféle élő jogok közül az Akadémia az egyházi jogot a legkevésbé nélkülözheti.

Tudjuk, hogy az egyházi jognak voltak nálunk mindig művelői. E jog történelmileg való művelésének alapjait nálunk a XVIII. század második felében nagynevű publicistánk Kollár Ádám rakta le azzal, hogy a magyar egyházjogi fejlődést tárta fel. (*Historiae diplomaticae juris patronatus regum Hungariae apostolicorum libri tres. 1762. és De originibus et usu perpetuo potestatis legislatoriae circa sacra regum Hungariae apostolicorum 1764.*) Így juttatta érvényre nálunk egészen jól Febroniusnak ez a nagy kortársa a saját idejében divatos egyházjogi irányt. Nem sokkal utána híres Lakics Zsigmondunk egyházjogi institutióban (1779—1781) már kevesebb érzéket tanusított a magyar adatok felhasználása körül. Az ő munkáját aztán Markovich egészítette ki kisebb munkájával (*Principia juris eccl. regni Hungariae 1786*). A tizenkilencedik század elején mint magyaros egyházjogi író Szvorényi Mihály válik ki (*Jus publicum eccl. Hung. 1803 Jus privatum eccl. Hung. 1804*). Nem hiában művelte a magyar egyházi történelmet is. Roskoványi egyházjogi literaturai tevékenységének java része is az 1848 előtti időre esik. Ebben az időben praktikus téren meg Lonovics József művelt nagyot. Gondoljunk csak a negyvenes évek vegyes-házassági vívmányaira. Ezeket ő tette lehetségessé. Nagy történelmi érzék sok jogi tudással párosulva lakozott benne, miről az ötvenes években magyar nyelven írott Egyházjogi Archeológiája is tanúskodik.

Tagadhatatlan, hogy 1848 után egyházjogi literaturánk terén hanyatlás észlelhető. Csak az újabb időben, a nyolczvanas évek óta mutatkozik újra némi haladás, a mikor már bizonyos önállóság jelenségei láthatók. Tegyen róla az Akadémia, hogy e haladás ne vesszen kárba. Vonja jobban az egyházi jog művelőit a körébe. Vajha az egyházi jognak egy érdemes fiatalabb művelőjével gyarapodnánk. Tőle sokat várhatunk. Megjegyzem még, hogy a pécsi egyházi megye-áldozó papja s gyөрőmonostori címzetes apát.

Budapest, 1912. évi február 29-én.

K. Kováts Gyula l. t.

XIV.

JANKOVICH BÉLA egyetemi magántanárt és a képviselőház alelnökét a II. osztály A) osztályába *levelező* tagnak ajánlom. Jankovich a közgazdasági tudomány egyik igen nehéz és hazánkban kevéssé művelt részének speciálistája, a pénz-, hitel- és értékelmélet kiváló művelője. Már 1899. évben „Tanulmány a német valuta átalakításáról” című munkáját az Akadémia a Lévy-díjjal tüntette ki. Azóta nagy szorgalommal és állandóan műveli a pénz- és hitelügy

nehéz kérdéseit. E tárgyban megjelent nagyobb értekezései a következők:

Külkereskedelem és váltóárfolyam (Közgazdasági Szemle 1894.), Az aranyágió és az áralakulás (u. o. 1895.), Indexnumber (Közgazdasági Lexikon 1899.), Ágio- és áralakulás 1867—1896-ig (Közgazdasági Szemle 1889.), A határhaszon elmélete és a psychophysikai alaptörvény (Magyar Philosophiai Társaság Közleményei 1908.), A pénzintézetek reformja (Pénzügyi Szemle 1911.), Baarzahlung als Grundlage unserer Valutapolitik (Pester Lloyd 1911.), Osztrák és magyar indexszámok 1867—1909-ig (Közgazdasági Szemle 1911.), Az érték-elmélet mechanikai alapelveiről nagyszabású munkája e napokban jelenik meg, a munka jelentőségét meg lehet itélni azokból a dolgozatokból, melyeket a Közgazdasági Szemle 1906, 1907. és 1908. évfolyamaiban, mint nagy művének részleteit közölt. Ebben a munkában az érték-elmélet nehéz kérdését minden oldalról kifejti és szakismerteinek nagy tanújeleit adja. Közgazdasági működése alapján a budapesti egyetem a pénz és hitelelméletből magántanár-ra minősítette.

Jankovich tulajdonképeni szakmáján kívül még más téren is kiválik irodalmi működésével. Ugyanis a budapesti egyetemen a jogot végezvén, a párisi, londoni és freiburgi egyetemeken természettudományi előadásokat hallgatott és a világ körül tett útát. Tanulmányait irodalmilag is értékesítette. Ebbeli értekezései közül felemlitem a következőket:

Frankreich und Indo-China (Pester Lloyd 1893.), Utazás Indóchinában (Földrajzi Közöny 1893.), Japanische Zustände (Pester Lloyd 1894.), Machtverhältnisse in Ostasien (Pester Lloyd 1895.), Művelődéstörténeti párhuzamok nyugaton és keleten (Budapesti Szemle 1911.). Mint 1910-ben választott országgyűlési képviselő, a pénz, bank és drágaság kérdéseiben feltűnő beszédekert tartott és kiváló tehetségei alapján 1912-ben a képviselőház alelnökévé választottat. Társadalmi tekintetben — mint gazdag földbirtokos, országgyűlési képviselő és kitűnő tudós — előkelő helyet foglal el, s így levelező taggá leendő megválasztását minden tekintetben ajánlhatom.

Matlekovics Sándor r. t.

XV.

Szepesbélai LERS VILMOS miniszteri tanácsost, egyetemi magántanárt a II. A) osztályban *lev.* tagul ajánljuk. Dr. Lers Vilmos 1869. május hó 4-én született Budapesten s itt végezte úgy elemi, mint középiskolai és egyetemi tanulmányait. Összes vizsgáit kitüntetéssel tette le s 1891. őszén államtudományi doktori oklevelet nyert. Már mint joghallgató nagy előszeretettel foglalkozott a nemzetközi joggal, felolvasásokat tartott belőle az egyetemi olvasókörben s mint IV. éves joghallgató „A Duna folyóra vonatkozó nemzetközi jogállá-

pot" című pályamunkájával a Pasquich-díjat nyerte el. 1892. évben államszolgálatba lépett s mint segédfogalmazó a kereskedelmi miniszteriumban kezdte meg tisztviselői pályáját, melyen oly gyorsan emelkedett, hogy már 10 év alatt osztálytanácsossá, 1908-ban pedig miniszteri tanácsossá neveztetett ki. Mint ilyen főnöke a kereskedelmi miniszterium egyik legfontosabb osztályának : a kereskedelmi szakosztálynak : s ebbeli minőségében már huzamos idő óta vezetői nagy szakavatottsággal a miniszterium vám- és kereskedelempolitikai munkálatait és tárgyalásait. E mellett azonban állandóan élénk tudományos működést fejtett ki. Az 1892/3. egyetemi tanév pályakérdéseinek versenytén „A souverénitás tana" című értnkezésével, mely horvát nyelvre is lefordított, dicséretet nyert ; 1893-ban közreműködött a „Handbuch des internationalen Privat- und Strafrechts" című munkában, később az „Österreichisches Staatswörterbuch", a Pallas Nagy Lexikon, a Magyar Közgazdasági Lexikon, a Közgazdasági Szemle, a Központi Értesítő s több más gyűjteményes munkába és folyóiratba írt nagyobb, kisebb értekezéseket és cikkeket, 1904-ben pedig közzétette „A konzuli bíraskodás intézménye" című nagyobb önálló munkáját, mely az első egységes monografia e fontos kérdéstről s mely úgy bel-, mint külföldön általános elismerésben részesült. E munka alapján ugyancsak 1904-ben a budapesti egyetem jog- és államtudományi karán a nemzetközi jog magántanárává habilitáltatott s mint ilyen a nemzetközi jogból évről évre nagy hallgatóság előtt rendszeres előadásokat tart. Ezenkívül 1899-től 1905-ig tanára volt a budapesti keleti kereskedelmi akadémiának, 1903-ban a bécsi konzuli Akadémián tartott speciális kollegiumokat a nemzetközi jogból s külön is számos felolvasást és előadást a Magyar Szent Korona békeegyesületében, a Középeurópai Közgazdasági Egyesület congressusán Berlinben, a Magyar Jogászegyletben, az Internationale Vereinigung für Rechtswissenschaft und Volkswirtschaftslehre heidelbergi congressusán, az International Law Association-ban stb. Ilyképen Lers Vilmos szerencsésen egyesítette az elméletet s a gyakorlatot s kevesen vannak, kik a közgazdaság és nemzetközi jog nehéz és szövevényes kérdéseiben annyira otthonosak s lankadatlan buzgalommal és odaadással oly hasznos szolgáltatásokat tettek. E kiváló érdemeinek köszönhetette, hogy számos kormánykiküldetésben és fontos megbízásban részesült, több nagy kitüntetést, nemességet kapott s különböző testületek tagjává választott. Így tagja a Keleti Kereskedelmi Akadémia felügyelő bizottságának, választmányi tagja a Középeurópai Közgazdasági Egyesületnek, miniszteri biztosa a kereskedelmi középiskolai tanárvizsgáló bizottságnak, alelnöke a Magyar Békeegyesületnek, székesfővárosi bizottsági tag stb.

Meg vagyunk győződve, hogy a M. T. Akadémia is oly erőt fog benne nyerni, melyre nagy feladatának teljesítésében biztosan támaszkodhatik.

Dr. Nagy Ferencz r. t.

Vargha Gyula r. t.

XVI.

Dr. SCHWARZ GUSZTÁV, budapesti egyetemi tanárt, levelező tagnak ajánlom a II. osztály A) alosztályába. Schwarz Gusztáv, kinek megválasztását már a múlt évben is bátor voltam javasolni, több mint 30 év óta gazdag és értékes irodalmi tevékenységet fejt ki a jogtudomány, főleg a magánjogi jogtudomány terén. Nemesak szellemes és élénk tollú író, hanem tudós, a ki folytonosan és behatóan foglalkozik a jogtudomány kérdéseivel és mélyen behatol azokba. Egyes dolgozatai, a melyek német nyelven is megjelentek, külföldön is elismerést szereznek a magyar tudományosságának. Így különösen a jogi személyiségről írt tanulmányai. „Új irányok a magánjogban” című munkája (616 l.), a mely a múlt évben jelent meg, csak megerősíti azt a véleményemet, a melyet tavalyi ajánlatomban kifejezni bátor voltam, hogy Schwarz Gusztáv megválasztása nemesak méltányos elismerését jelentené a tudományos működésnek a Tud. Akadémia részéről, hanem az Akadémiának is javára szolgálna. Schwarz Gusztáv egyéb dolgozatai, a melyek könyvkereskedésben megjelentek, a következők: *A végrendelkezési szabadság a római jogban.* 1881. (145 l.); *A jogi seminariumok kérdéséhez.* 1883. (36 l.); *Új irányok a magánjogban.* 1884. (87 l.); *Az animus domini bírálata.* 1885. (41 l.); *A tulajdon fenntartás (pactum reservati domini) hatálya.* 1886. (50 l.); *A pénztartozások fizetőhelye és perilletősége.* 1887. (44 l.); *Az újabb birtokirodalomhoz.* 1888. (16 l.); *A tulajdonátruházás kellékeül ingóknál az átadás megkívántatik-e.* 1889. (36 l.); *Magánjogi fejtegetések.* 1890. (300 l.); *Az akarat a szerződésben.* 1891. (63 l.); *Magánjogunk felépítése.* 1893. (23 l.); *A házassági jogról szóló törvényjavaslat bírálata ellenjavaslattal.* 1894. (98 l.); *Az ági öröklés kérdése.* 1898. (169 l.); *Institutiók és Pandekták Schwarz Gusztáv egyetemi előadásai alapján.* 1900. (622 l.); *Újabb magánjogi fejtegetések.* 1901. (336 l.); *Codificationalis dolgozatok.* 1902. (849 l.); *Magánjogi esetek.* 1903. (130 l.); *Az obstrukcio jogtana.* 1904. (32 l.); *Ein Beitrag zu einer allgemeinen Lehre des Verhandlungsrechtes.* (Különlenyomat a Grünhut-féle Zeitschr. für d. Pr. u. öff. Recht-ből.) 1905. (54 l.); *A jogi személy magyarázata.* 1906. (125 l.); *Rechtssubjekt und Rechtszweck. Eine Revision der Lehre von den Personen.* (Különlenyomat az Archiv für bürg. Recht-ből.) 1908. (139 l.); *A magánjogi törvénykönyvről.* 1909. (120 l.); *Ihering Rudolf és műve.* 1910. (30 l.); *Kritisches über Rechtssubjekt und Rechtszweck.* (Különlenyomat az Archiv f. bürg. Recht-ből.) 1910. (81 l.); *Jogi párbeszéd az obstrukcióról.* 1910. (50 l.); *Jogi napikérdések.* 1910. (32 l.); *A szövetkezetek elsőbbségi jogáról.* 1911. (16 l.) visszaható törvény és kártérítés. 1911. (16 l.) Sajtó alatt: *Parerga. Vegyes jogi dolgozatok.* (500 l. körül.) Ezekon felül számos értékezt és cizkett tett közzé a hazai és külföldi szaklapokban, a melyekről különlenyomat nem jelent meg.

Plósz Sándor, t. t.

Concha Győző, r. t.

A II. OSZTÁLY B) ALOSZTÁLYÁBA

RENDES TAGNAK :

XVII.

MÁRKI SÁNDOR lev. tagot, a kolozsvári egyetem ny. r. tanárát a II. osztály B) alosztályába *rendes* tagnak ajánljuk.

Mióta Márki Sándor II. Rákóczi Ferencz vezérlőfejedelem életét megírta, és e pályadíjjal koszorúzott, úgy tudományos, mint írói szempontból kiváló művét a Magyar Történelmi Társulat három kötetben kiadta, alig kell az ő ajánlását a M. T. Akadémia tagjai előtt bő megokolásokkal kísérni. A mit Thaly Kálmán, Akadémiánk elhunyt nagyevű tagja, egy életen át összegyűjtött, a mit mások előtte s mellette is összeszedettek és közzétettek II. Rákóczy Ferenczről és koráról, azt mind Márki Sándor illesztette össze nagy gondnal, nagy szeretettel és ha kellett áldozattal is eleven egészszé; úgy hogy mire a nemeslelkű vezérlőfejedelem hamvai hazájokba visszakérültek, a nemzet a dicső férfiúról méltó életrajzot is kapott a Márki Sándor lankadatlan fáradozásából.

De nemcsak e nagy alkotásával, hanem egyéb műveivel és más téreken kifejtett tudományos működésével is fényesen igazolta Márki Sándor azt a bizalmat, a melyet a M. T. Akadémia 20 év előtt beléje helyezett. Megválasztása után 3 évre megjelent tőle Aradvármegye történetének II. kötete, s ez nemcsak nagy terjedelméért (911 l.), hanem bámulatos szorgalommal egybegyűjtött sok új és szépen elrendezett adatáért és előadásáért is megérdemli a dicséretet. Az ezredévi nagy „A Magyar Nemzet Történeté”-nek írásakor Márki Sándor vállalta magára azt a nehéz feladatot, hogy az 1848—49-iki szabadságharc történetét megírja, és ő ezt igazán kitűnően, az addig felhalmozódott óriási adat-tömegek teljes ismeretével végezte el. (Az 1848—49. évi szabadságharc története. Budapest, 1898.)

Mint egyetemi tanár szerető pontossággal nevelte és neveli a történettudomány ismeretére és megkedvelésére a köréje seregülő ifjakat. Azok a buzgó, hazafias és a történettudományt előmozdító tanítványok, a kik az ő előadásaiból szívtak magukba erőt, tudományt és lelkesedést, e buzgó és sikeres munkálkodásának legjobb bizonyítékai. Nagybecsű a Műveltség Könyvtárában most megjelent két kötetes világtörténete is. (Az Ó- és Középkor története. Budapest, 1910. 704 l. Az Új és Legújabb kor története. Budapest, 1911. 712 l.) S úgy szólván ritkaság mai nap, hogy magyar tudós ily terjedelemben, ily önállósággal, részben önálló kutatással egész világtörténelmet írjon. — Apró értekezéseinek pedig jóformán se szeri se száma; mint arról bárki, ha a M. T. Akadémia Almanachjaiban a tagok munkálatait figyelemmel kísérte, meggyőződhetett.

Ritka történettudósaink közül, a kinek annyiszor lett volna alkalma nemzetünk történetének tanúságait, lélekemelő mozzanatait ünnepies beszédekben egy nagymúltú és nagyhivatású város, sőt az egész ország színe elé tárnia, mint Márkinak; de kevés van olyan is, a ki e nemzetnevelő hivatását oly nemesen, oly magas szempontokra emelkedve tudta volna teljesíteni, mint ő.

Mindez érdemei tehát valóban méltóvá teszik Márki Sándort a rendes tagsággal leendő kitüntetésre. S meggyőződésünk, hogy ő mint rendes tag is tiszteletet és becsületet fog szerezni a M. T. Akadémiának.

Karácsonyi János, r. t.

Fejérpataky László, r. t.

Csánki Dezső, r. t.

A II. OSZTÁLYBA

KÜLSŐ TAGNAK:

XVIII.

Dr. PASTOR LAJOST, az innsbrucki egyetem ny. r. tanárát, egyszersmind a római osztrák történeti intézet igazgatóját, mint a történettudomány egyik legkiválóbb munkását, ki szemeinkben hazai történelmünk számos részeinek megvilágításával is érdemeket szerzett és hazánk iránt rokonszenvét mind munkáiban, mind pedig az innsbrucki egyetemet látogató és a római levéltárakban kutató hazánkfainak támogatásával bebizonyította, a II. osztályba *külső* tagnak ajánljuk.

Arra, hogy az Akadémia kitüntető elismerésében részesüljön, eltekintve irodalmi munkásságának egyéb eredményeitől, elégséges jogzímert birna már abban a munkájában is, melynek czíme: „Geschichte der Päpste seit dem Ausgang des Mittelalters“, a melyből őt kötet jelent meg ekkorig.

A középkori alkonyánál, a renaissance-kor hajnalánál V. Márton pápának 1417-ben trónraléptével kezdi meg a pápaság történetének előadását, az 1886-ban megjelent első kötetben, míg az ötödikben, mely 1909-ben látott napvilágot, 1549-ig jutott el.

Erre a 132 esztendőre a pápaságnak fényben és gyászban egyaránt gazdag korszaka esik. Róma az európai politikának és a kulturális mozgalmaknak központja; a pápai állam a hatalom legmagasabb fokára emelkedik; a Medici pápák az újkor legnagyobb művészeinek alkotásaival ékesítik egyházaikat és palotáikat. De ugyanekkor a pápák törekvései, hogy új keresztes hadjáratokkal a törökök előnyomulását feltartóztassák, meghíúsulnak: Konstantinápoly, Belgrád

Budavára elestét nem tudják megakadályozni; míg a Luther fellépése nyomán bekövetkezett nyugati egyházszakadás szintén súlyos csapást mér a pápaságra.

A nehéz feladatot, a mely elé egy ilyen eseménydús kor felolgozása a történetíró állítja, Pastor kivételes szerencsével oldotta meg. Munkájának értékét hármás jelessége állapítja meg.

Az első a felhasznált új anyagkészlet gazdagsága. Pastor ugyanis nem elégedett meg azzal, hogy a közrebocsátott forrásokból és történeti dolgozatokból merítsen, hanem három évtizeden át a legjelentékenyebb európai levél- és könyvtárakban végzett kutatásokat. És míg a nyomtatott irodalmat csodálatraméltó teljességgel ismeri; diadalmasan leküzdötte a nehézségeket, a mikkel a levéltári anyag nagy tömegében a lényegesnek és fontosnak kiszemelése jár.

Második jelessége az, hogy uralkodni tud az anyagon és míg idézeteinek sokaságával a történetbúvárnak imponál, előadásával a művelt nagy közönség igényeit ki tudja elégíteni. Compositiója arányos és jól tagozott. Irálya világos és folyékony. A pápák egyéniségének képét plasztikusan, élesen, elevenen állítja elénk. Működésüket beilleszti az egyetemes történelem keretébe. E mellett politikai szereplésüket, egyházi kormányzásukat és mecénási tevékenységüket kellő arányban tárgyalja, különösen az utóbbinak méltatását valóságos művészettörténetté szélesíti ki, a melyben egyaránt tanulságos és élvezetes olvasmányt nyújt.

Harmadik jelessége gyanánt kiemeljük komoly törekvését az igazság felderítésére és ítéletében a tárgyilagosság megtartására. A hithű és egyházához ragaszkodó történetíró nem jó kísértetbe, hogy leplezze vagy elferdítse a valót, habár elhomályosítja a fényt, a mely eszményeit környezi. Például idézünk a Borgia VI. Sándor pápa jellemrajzából néhány mondatot: „Wenn man sich auch hüten muss die Erzählungen der Zeitgenossen ohne weiters als berechtigt anzunehmen . . . so bleibt doch noch immer so viel des Schlimmen als historische Tatsache bestehen, dass die modernen *Rettingsversuche als eine unwürdige Verdrehung der Wahrheit* entschieden zurückgewiesen werden müssen. Die eilfjährige Regierung dieses Papstes ist ein Unglück gewesen . . . Gerade vom katholischen Standpunkte aus kann man Alexander VI. nicht scharf genug verurteilen.“ (III. 474.)

Míg tudományos módszerétől a protestáns kritika sem tagadta meg elismerését, a nagy közönségre gyakorolt hatását az a tény hirdeti, hogy nagy terjedelme daczára a munka német nyelven több kiadást ért, egyszersmind olasz, spanyol, francia és angol fordításban is megjelent.

Pastor irodalmi és tudományos munkásságának legnevezetesebb termékei:

1. Die kirchlichen Reunionsbestrebungen während der Regierung Karls V. Aus den Quellen dargestellt. Freiburg i. Br. 1879. —

2. Die Correspondenz des Cardinals Contarini während seiner deutschen Legation (1541), aus dem päpstl. Geheim-Archiv herausgegeben. Historisches Jahrbuch I. 1880. Münster. — 3. Geschichte der Päpste seit dem Ausgang des Mittelalters mit Benützung des päpstlichen Geheim-Archives nach vieler anderer Archive. Freiburg i. Br. 1886—1909. I—V. köt. — 4. Johannes Janssen 1829—1891. Ein Lebensbild, vornehmlich nach den ungedruckten Briefen und Tagebüchern desselben entworfen. Freiburg i. Br. 1892. (2-ik kiadás 1894.) — 5. Zur Beurteilung Savonarolas († 1498). Kritische Streifzüge. Freiburg i. Br. 1898. — 6. August Reichensperger 1808—1895. Sein Leben und sein Wirken auf dem Gebiete der Politik, der Kunst und der Wissenschaft Freiburg i. Br. 1899. 2. köt. — 7. Acta inedita historiam pontificum romanorum praesertim saec XV, XVI, XVII. illustrantia. I. 1376—1464. Freiburg i. Br. 1904. — 8. Die Reise des Cardinals Luigi d'Aragona durch Deutschland, die Niederlande, Frankreich und Oberitalien 1517—1518, beschrieben von Antonio de Realis. Freiburg i. Br. 1905. — 9. Kiadta és pótolta *Janssen* nagy művét „Geschichte des deutschen Volkes stb.

Berzeviczy Albert, t. t.

Fraknói Vilmos, t. t.

Forster Gyula, t. t.

Thallóczy Lajos, r. t.

Fejérpataky László, r. t.

Csánki Dezső, r. t.

A III. OSZTÁLY A) ALOSZTÁLYÁBA

LEVELEZŐ TAGNAK :

XIX.

REJTŐ SÁNDOR. a magyar kir. József-műegyetem nyilvános rendes tanárát, magyar kir. udvari tanácsost, az anyagvizsgálók nemzetközi congressusa igazgatóságának állandó tagját *levelező* tagnak ajánljuk. Rejtő Sándor az anyagvizsgálat gyakorlata, de különösen elméletének kifejtése körül oly érdemeket szerzett, melyek hazánkban és az illetékes külföldi tudományos körökben mindenütt osztatlan elismerésben részesültek. A testek maradandó alakváltozásaira vonatkozó kutatásai úttörőknek tekintendők. Ő volt az első, a kinek sikerült a molecularis elmozdulásokra vonatkozóan megállapított hypothesisei alapján, a maradandó alakváltozás jelenségeinek oly matematikai törvényszerűségeit megállapítani, melyeket a részint tőle, részint másoktól végzett kísérletek teljesen beigazoltak. Idevágó, immár klasszikussá vált, vizsgálati eredményei, mint alapvetők, helyet találtak a

legkiválóbb e tárggyal foglalkozó tudományos művekben, így pl. L. v. Tetmayer „Elasticitäts- und Festigkeitslehre“ című kitünő művében Rejtő vizsgálódásainak egész fejezetet szentel.

Publicatióinak lajstroma a következő: A szövet tartósságának megállapítása. Saját kiadás. 1887. — A papiros tartósságának megállapítása. Saját kiadás. 1891. — Anleitung für Private zur Durchführung der Papierprüfung. Saját kiadás. 1893. — Az anyagvizsgálók nemzetközi kongresszusa Zürichben. M. M. É. E. heti értesítője. 1895. — Az elméleti mech. technologia néhány alaptétele. M. M. É. E. Közlönye. 1896. — A vas mikroszkópikus vizsgálata. M. M. É. E. Közlönye. 1896. — Az anyagvizsgálók nemzetközi kongresszusa Stockholmban. Politechnikai Szemle 1897. — Szilárd anyagok belső surlódása s hatásszöge és az ezek segélyével levezetett analitikai képletek. Politechnikai Szemle, 1897. — Sur le frottement dans l'intérieur des corps solides considéré comme propriété absolue et sur les formules des diagrammes de traction et de pression qui s'en déduisent. Dissertation au congrès de Stockholm. 1897. — A tárgy felszínén lévő erővonalak keletkezésének módja és törvénye. M. M. É. E. Közlönye. 1898. Über die Entstehung der Kraftlinien an den Oberflächen der beanspruchten Körper. Baumaterialienkunde. 1898. — Szerkezeti anyagok mechanikai sajátságainak megállapítása szakító kísérletekkel. M. M. É. E. Közlönye. 1899. — Rationelle Durchführung der Materialprüfung auf Grund des Gesetzes der Kraftvermittlung und der inneren Reibung. Baumaterialienkunde. 1900. — Conduite rationelle des essais des matériaux de construction d'après les lois du mecanisme des actions moléculaires et du frottement à l'intérieur des corps. Les Matériaux de Construction. 1900. — A Rational Method of Examining Material in accordance with the Law of Transmission of Force and Internal Friction. Materials. 1900. — Hengerüregek szélesbedéseinek kiszámítása az erőközlés törvényeinek figyelembevételével. M. M. É. E. Közlönye. 1903. — Der Wert der inneren Reibung. Baumaterialienkunde. 1904. — La valeur du frottement interne. Les matériaux de Construction. 1904. — Numerical value of Internal Friction. Les Matériaux de Construction. 1904. — Bestimmung der charakteristischen Eigenschaften durch Schwerversuche mit parallelen. Schneiden und rechtwinkligen Schneidewinkel. Baumaterialienkunde. 1904. — Détermination des propriétés mécaniques des matériaux de construction par le cisailage à l'aide d'une cisaille à lames parallèles et angle d'acuité de 90°. Les Matériaux de Construction 1904. — Détermination of the Mechanical Properties of Material of Construction by means of Shearing with the help of parallel edged scissors of an angle of cut of 90°. Les Matériaux de Construction. 1904. — A maradó alakváltozásokra vonatkozó kísérleti eredmények a brüsszeli kongresszuson. M. M. É. E. Közlönye. 1907. — Die auf dem Brüsseler Kongresse mitgeteilten Versuchsergebnisse bezüglich der Gesetze der bleibenden Formänderungen. Baumaterialienkunde 1907. — Opinions

concernant les déformations permanentes présentées devant le congrès de Bruxelles. Les Matériaux de Construction. 1907. — A fémek kikerülése. M. M. É. E. Közlönye. 1901. — A hajlító erőnek viszonya a feszültségekhez. M. M. É. E. Közlönye. 1912. — Einige Sätze aus dem Gebiete der Mechanik der plastischen Formänderungen. I. Anhang. 1905. L. v. Tetmajer, Elastizitäts- und Festigkeitslehre. — A belső súrlódás számértéke és a szerkezeti anyagok mechanikai sajátosságainak megállapítása nyíró igénybevételekkel. M. M. É. E. Közlönye. 1904. — Szerkezeti anyagok mechanikai sajátosságainak megállapítása 90° metszőszöggel bíró, párhuzamos élű ollóval végzett nyíró igénybevételekkel. M. M. É. E. Közlönye. 1904.

Rejtő Sándort 25 évi szakadatlan és sok tekintetben alapított kutató munkássága alapján a legmelegebben ajánljuk a megválasztásra. Tesszük ezt abban a hitben, hogy a tekintetes Akadémia igaz és hazánk dicsőségére szolgáló érdemeknek elismerését nem fogja megtagadni és abban a meggyőződésben, hogy Akadémiánk Rejtő Sándorban buzgó és fáradhatatlan munkást nyerne tagjaul.

Kherndl Antal, r. t.

Rados Gusztáv, r. t.

XX.

RÓNA ZSIGMOND doctort van szerencsém a III-ik osztály A) alosztályába *levelező* tagnak ajánlani.

Dr. Róna Zsigmond született 1860-ban, Turdosinban (Árva megye), a középiskoláit Kőrmöczbányán végezte, azután mint tanárjelölt a mathematicai physikai szaktárgyakat hallgatta a budapesti Magyar kir. József-műegyetemen és 1883-ban ezen két tárgyból a tanári oklevelet szerezte meg. Később neveléssel és tanítással foglalkozott, majd 1886-ban a gyakorló gymnasiumba mint ösztöndíjas tanárjelölt lépett be, a honnan 1888-ban mint assistens a Magyar kir. központi (akkor az volt a címe!) Meteorologiai intézetbe ment át. 1894-ben mint adjunctus lett kinevezve, 1899 óta az intézet aligazgatója, 1912 óta igazgatója.

Ezen időszakban dr. Róna Zsigmond a koronás arany érdemkereszttel, később a Ferencz József-rend lovagkeresztjével, végre mint aligazgató a királyi tanácsosi címmel lett Ő császári és királyi apostoli Felsege részéről kitüntetve. Azonfelül őt, a ki több hazai tudományos társulatnak a tagja, az a rendkívüli kitüntetés érte, hogy az 1911. évi október havában Münchenben tartott német Meteorologische Gesellschaft nagygyűlésén a társulat levelező tagjává lett megválasztva. Tehát Róna érdemeit a tudományos külföld is jutalmazta!

Rövid idővel ezen szép kitüntetés után a Magyar Tudományos Akadémia sem feledkezett meg dr. Róna Zsigmondról, mert a midőn a Magyar kir. országos meteorologiai és földmágnességi intézet igaz-

gatója állásától visszalépett, s a magyar kir. földművelési Minister Ő exellentíájá az igazgatói állás betöltése iránt az Akadémiánkhoz kérdést intézett, úgy a Magyar Tud. Akadémia részéről kiküldött hetes bizottság az esetben, ha báró Harkányi Béla dr. levelező tag azt el nem vállalná, hát egyhangúlag Róna pártjára sorakozott, de tovább megyek, a midőn a hetes bizottság jegyzőkönyve a III. osztály bizottsága eleibe került, az ellentmondás nélkül el lett fogadva.

Ez az eset minden esetre arra mutat, hogy az Akadémia is felismerte Róna érdemeit, s őt már is elismerésével jutalmazta s ennek alapján is bátor vagyok dr. Róna Zsigmondot a tekintetes Akadémia további jóindulatába s pártfogásába mint egy érdemes férfit ajánlani.

Dr. Róna Zsigmond, a ki, mellékesen mondvá, a doktori oklevélet már mint aligazgató szerezte meg, a következő tudományos munkákkal gazdagította a magyar tudományos irodalmat: 1. A légnymás a Magyar birodalomban (Term. Tud. Társ. kiad. 1897). Német kivonattal. 8° 204 oldal. — 2. A hőmérséklet évi menete Magyarországon. (Meteor. rologiai intézet kiadványa, magyar-német nyelven 1900.) 4° 132 oldal. — 3. Magyarország hőmérsékleti viszonyai. (Fraunhofer Lajossal tár-sulva.) Meteorológiai intézet kiadványa, magyar-német nyelven. 4° 155 oldal. — 4. Éghajlat. I-ső rész. Általános ismeretek és a Föld éghajlatának rövid vázolóása. (Természettudományi társulat kiadása 1907.) 8° 265 oldal. — 5. Éghajlat. II-ik rész. Magyarország éghajlata. (Természettudományi társulat kiadása. 1909.) 694 oldal.

Róna kisebb, külföldön megjelent munkái nagy számmal találhatók a „Meteorologische Zeitschrift“ ben, a meteorológiai tudomány legelőkelőbb folyóiratában, s alig látunk egy természettudományi közlőnyt, a melyben Róna nevét ne találánk a legérdekesebb ismertető cikkek alá írva; épúgy az „Időjárás“ című folyóirat majd minden számában találkoznak dr. Róna nevével.

Dr. Róna Zsigmond neve a meteorológiai tudomány terén úgy a külföldön, mint hazánkban is sokkal inkább ismeretes, semhogy szükség volna arra, hogy az őt nagyobb munkáját commentáljuk, hiszen talán jól sejtem, hogy azért választotta meg a „Deutsche Meteorologische Gesellschaft“ levelező tagjává, azért tüntette ki a mi Akadémiánk azzal, hogy az Országos meteorológiai intézet igazgatói állására a Minister Ő exellentíájának ajánlotta, s azért tüntette ki Ő császári és kir. apostoli Felsege őt több ízben, mert arra érdemei vannak, s ugyancsak ezzel argumentálom én is azt, hogy dr. Róna Zsigmondot levelező taggá való megválasztásra ajánlom, eltekintve még attól az argumentumtól, hogy a Magyar Tudományos Akadémiának tagjai sorában egyetlen meteorologusunk nincsen, akkor, a midőn lehetne, még pedig egy kiváló egyén, sőt kellene, hogy legyen is.

Dr. Róna Zsigmondot a Magyar Tudományos Akadémia jóindulatába a legmelegebben ajánlom!

Konkoly-Thege Miklós, t. f.

A III. OSZTÁLY B) ALOSZTÁLYÁBA

LEVELEZŐ TAGNAK :

XXI.

Dr. PREISZ HUGÓ bakteriologust, a budapesti kir. m. tud. egyetem bakteriologiai intézetének igazgatóját a III. osztály B) alosztályába levelező tagnak ajánljuk.

Preisz Hugó, a ki 1860-ban született, tehát jelenleg 52 éves, már 1885 óta, vagyis 27 éve áll a tudomány szolgálatában. Pályáját az egyetemen kezdte, majd hosszabb külföldi tanulmányút bevégeztével a m. kir. állami bakteriologiai intézet igazgatója lett és 1906-ig a m. kir. állatorvosi főiskolán mint ny. r. tanár működött. 1906-ban az orvoskari tanártestület meghívása alapján a budapesti tudomány egyetemre neveztetett ki a bakteriologia ny. r. tanárává. 1895 óta a kir. igazságügyi orvosi tanács és 1897 óta az Országos Közegészségi Tanács rendes tagja.

Preisz Hugó tudományos tevékenységéről dolgozatainak alábbi sorozata tanuskodik : 1. A pseudohypertrophia musculorum egy esetének szövettani vizsgálata. Orvosi Hetilap 1888. Németül : Archiv f. Psychiatrie Bd. XX. Ábrákkal. — 2. Adatok a veleszületett szívbajok tanához 17 eset kapcsán. A Magy. Tud. Akadémia kiadványa, 1889. Németül : Beiträge z. pathol. Anatomie Bd. VII. Számos ábrával. (Szerző általa észlelt esetek alapján tárgyalja a világra hozott szívbetegségeket és a szív fejlődésének tekintetbevételével értelmezi azok keletkezését.) — 3. Adatok a sertésorbáncz ismeretéhez. Veterinarius 1891. Ábrákkal. — 4. Über Hydromyelia u. Syringomyelia. Archiv f. Psychiatrie Bd. XXIII. Számos ábrával. Dr. Schaffer Károlylyal egyetemben közölt dolgozat. 5. Pathologisch-anatomische Mittheilungen aus dem Stefanie-Kinderspitale zu Budapest. Jahrbuch f. Kinderheilkunde Bd. XXXIII. Ábrákkal. — a) Über das sogenannte Nabeladenom. — b) Theilweise Obliteration des Aortenbogens etc. — 6. Összehasonlító tanulmányok az algümőkór bacillusairól és az algümőkór egy új neme. Veterinarius 1894. Francziául : Annales de l'Institut Pasteur 1894. (Új pathogen bacillus felfedezése.) — 7. Adat a lovak fertőző hashártyalobjának oktanához. Veterinarius 1893. — 8. A mallein diagnostikai értékéről. Veterinarius 1893. Németül : Deutsche Zeitschr. f. Thiermedizin 1894. Dr. Hutyra Ferenczel együtt közölt dolgozat. (Saját vizsgálatok alapján a mallein diagnostikai értékének bírálata számos láztáblával és oltási kísérletek sorozataival.) — 9. Adatok a diphtheriás hűdés boncztanához. Orvosi Hetilap 1894. Németül : Deutsche Zeitschr. f. Nervenheilkunde. VI. Bd. Eredeti ábrákkal. (A postdiphtheriás hűdések eseteiben nemcsak bizonyos peripheriás

idegekben, hanem a gerinczagyban is lehetnek mélyebbreható anatómiai elváltozások.) — 10. Megemlékezés Scheuthauer Gusztáv dr.-ról. Emlékbeszéd, melyet a szerző a budapesti kir. Orvos-egyletben tartott. Orvosi Hetilap 1894. — 11. Tanulmányok a sertéspestis és sertéssepticaemia okára vonatkozólag. Budapest 1897. Németül: Zeitschr. f. Thiermedizin I. Bd. 6 eredeti mikrographiai ábrával. (A kir. orvosegyesület által a Mészáros-féle díjjal kitüntetett munka.) — 12. Veleszületett szívbajok háziállatokban. Veterinarius 1895. Németül: Zeitschrift f. Thiermedizin II. Bd. 21 ábrával. — 13. Kórboneztani közlemények a Stefánia szegénygyermek-kórházból. Orvosi Hetilap 1898. Egy ábrával. — 14. A pestisről. Budapest, 1900. 4 iv. Egy táblán 9 mikrographiával. (A pestis és bakteriumának ismertetése; utóbbi részben saját vizsgálatok alapján.) — 15. Bakteriologia. Budapest 1899. 23 ivre terjedő tankönyv 22 darab 6 ábrás táblával, Preisz eredeti mikrographiai felvételei. — 16. Ein praktischer Filtrierapparat. Centralblatt f. Bakteriologie XXXI. Bd. — 17. Néhány szó a lépfene és orbánczellenes oltóanyagokról Veterinarius 1902. — 18. Der Bacillus des seuchenhaften Verwerfens Centralbl. f. Bakteriologie Bd. XXXIII. Eredeti ábrákkal. — 19. Vizsgálatok a lépfene bacillusának finomabb szerkezetéről és a bacillusok spórájának fejlődéséről. Magyar Orvosi Archivum V. k. Németül: Centralbl. f. Bakter. XXXV. k. 2 táblával, 252 ábrával. (Igen számos új adat.) — 20. Összehasonlító vizsgálatok az ember és a szarvasmarha gümöbaczillusáról. Orvosi Hetilap 1904. Németül: Zeitschrift f. Tuberculose etc. 1904. (Nincs kizárva, hogy az emberi vírus marhát fertőzhet.) — 21. A budapesti kereskedésbeli tej vizsgálata gümöbaczillusra. Orvosi Hetilap 1904. — 22. Az emberek és az állatok tuberculosisának bacillusai egy fajhoz tartoznak-e vagy sem? Orvosi Hetilap 1906. Németül: az 1905-iki budapesti internation. állatorvosi congressusa számára készített jelentés (Egy fajból származó varietások.) — 23. Az ultramikroszkop és látó eszközeink korlátolt működésének okai. Természettudományi közlöny Pótfüzeteiben 1905. 7 ábrával. — 24. Die Bekämpfung der Schweine-seuche u. Schweinefest mit Berücksichtigung der Schutzimpfungen 1905. (A kérdésnek bírálati összefoglalása az 1905. évi budapesti nemzetközi állatorvosi congressus számára.) — 25. Virulentia és therapia. Gyógyászat 1907. Előadás, melyet a budapesti kir. Orvos-egyesület 1907. évi nagygyűlésen tartott a szerző. — 26. Kísérletes tanulmányok a lépfene-bacillus virulentiájáról etc. Budapest 1908. 7 iv. 36 eredeti mikrographiával, Németül: Centralbl. f. Bakteriologie 49. kötet. (A kir. Orvos-egyesület által a Mészáros-féle díjjal kitüntetett dolgozat.) Kiterjedt kísérletes vizsgálatok, melyek főleg annak a jelentőségnek a kikutatására irányulnak, amelylyel a lépfene-bacillus burka és ennek anyaga (az anthracomucin) a fertőzés körül bír. — 27. Zur Frage der Schutzwirkung der Kapseln beim Milzbrand-bacillus. Centralbl. f. Bakteriologie 55. Bd. — 28. Az immunitástan újabb

vivmányai és az orvosi gyakorlat. Szakosztályi megnyitó előadás a nagy. orvosok és természetvizsgálók 1910. évi vándorgyűlése alkalmával tartva. (Kritikai értékelése az immunitási reakcióknak a gyakorlati orvostudomány szempontjából.) — 29. Vizsgálatok a lépfenebacillus variálásáról és szelidülésének mibenlétéről. Magyar orvosi Archivum 1911. Németül: Centralbl. f. Bakt. 58. k. 22 eredeti mikrophotographiával. (Az oltóanyagban varietások vannak. A szelidülés lényege a bacillus buroktermelő képességének megváltozása.) — 30. Néhány szó a kórmező bakteriumok változandóságáról. Orvosképzés 1911.

Preisz Hugónak ezen rendkívül gazdag és eredményes munkássága fényes bizonyítéka nagy tudományos jelentőségének. Vizsgálatainak páratlan alaposága és szigorú önkritikája, nagy tudása és éles logikája, mely különösen az immunitástan terén végzett igen komplikált problémákat megfejtő vizsgálatainál fényesen érvényesült, a legkiválóbb bakteriologusok közé sorolják őt, a ki nemcsak a külföldön szerzett dicsőséget a magyar tudós nevének, hanem hazánk közegészségügyének terén épp oly kritikus időben, mint a minő a lezajlott kolerajárvány volt, megbecsülhetetlen szolgáltatokat is tett fáradhatatlan buzgóságával. Legjobb meggyőződésünk szerint mondhatjuk, hogy Preisz Hugó hazánk első bakteriologusa, a kinek megválasztásával a tek. Akadémia kiváló és nagynevű tudós és buzgó munkatársat nyerne, a mi annál kívánatosabb, mert jelenleg Akadémiánk tagjai között higienikus-bakteriologus szakértőnk nincs is.

Mindezek alapján Preisz Hugót a legmelegebben ajánljuk levelező tagnak.

Tanl Ferencz, r. t.

Lenhossék Mihály, r. t.

Jendrassik Ernő, l. t.

Udránszky László, l. t.

XXII.

Dr. SILBERSZKY KÁROLY, egyetemi és műegyetemi magántanárt és a kir. Kertészeti Tanintézet rendes tanárát *levelező* tagul ajánljuk.

Dr. Silberszky már több mint 20 év óta szorgalmas és alapos művelője a botanikának. Eleinte a mohokkal foglalkozott és több új adattal járult Magyarországi mohafloájának ismeretéhez. Haszlinzsky „Magyarország mohafloájá” című munkájának sajtó alá rendezésében közreműködött s hozzá a nemek, fajok és synonymok jegyzékét készítette el. Később kiválólag a gombák előidézte növénybetegségek és a növény-teratologia körébe tartozó önálló vizsgálatokkal és tanulmányokkal gazdagította növénytani irodalmunkat s ezekkel egyúttal a külföld elismerését is kiérdemelte, a mennyiben egyrészt, kivált a burgonyán észlelt új parasitikus betegség (*Chrysophlyctis endobiotica* nov. gen. et spec. Silb.) felfedezése a külföldi szakköröket

élenk érdeklődésre és irodalmi közlésekre indította, másrészt pedig az 1900. évi párisi nemzetközi világkiállítás alkalmából, a kiállított mykologiai és növénypathologiai készítményeiért és rajzaiért aranyérmert nyert. A különféle növénybetegségek tanulmányozása és kellő időben való ismertetése által nem egyszer a gazdák és kertészek elismerését is kiérdemelte, a kik valamely betegségre figyelmeztetve, az ellene való védekezésre is nyertek felvilágosítást. A természettudományos ismeretek terjesztésében Silberszky hasonlóképen igen figyelemreméltó tevékenységet fejt ki, mint azt az erre vonatkozó nagyszámú közleményei igazolják.

Igen terjedelmes irodalmi működéséből álljanak itt a következő főbb munkái és dolgozatai: Tátravidéki Sphagnumok. Kárpátgyesületi Évkönyv 1888. — A nemek, fajok és synonymok jegyzéke „Hazzsinszky: Magyarország mohflorája” című munkához. Természett. Társulat kiadványa 1892. — Zur Moosflora von Budapest és Beiträge zur Moosflora des Pester Comitatus. Oesterr. bot. Zeitschrift 1884 és 1889. — Trágyázzuk gyümölcsfáinkat. Kertészeti Lapok, Gazdasági Lapok és Földmívelési Érdekeink 1887. — Ugyanaz németül; Oesterr. bot. Zeitschrift és Wiener landwirthsch. Zeitung 1887. — Az akácza gombájáról, Erdészeti Lapok 1887. — A burgonyagumók egy újabban elterjedt betegségéről; Gazdasági Lapok 1888. — A növényi polyembryonia újabb eseteiről. Természettudományi Füzetek. 1888. — Adalék a Phaseolus multiflorus sziklevelének rendellenes fejlődéséhez, ugyanott. — Mivelés okozta növényalakok keletkezési módja stb.; Kertészeti Lapok 1889. — A többesírójú magvakról. Pótfüzetek a Természett. Közönyhöz 1890. — Neuere Beobachtungen und kritische Erwägungen der Hauptansichten über die Bewegungserscheinungen der Bacillariaceen, Hedwigia 1891. — Künstlich hervorgerufene Bildung secundärer Gefäßbündel bei Dicotyledonen, Berichte der deutsch. bot. Gesellschaft 1892. — A Convolvulus arvensis virágjának kétszalakúsága. A kir. magy. Természett. Társulat Emlékkönyve 1892. — Zur Blütenbiologie der Ackerwinde. Bot. Centralblatt 1895. — Über Bewegungserscheinungen der Bacillariaceen. Uyanott 1896. — Beiträge zur Morphologie und Systematik der Myxomyceten. Uyanott 1896. — Egy ázsiai steppe-növény (*Eurotia ceratoides*) európai vándorútjáról. Földrajzi Közl. 1896. — Neuere Beiträge zur Morphologie und Systematik der Myxomyceten. Bot. Centralblatt 1896. — Adatok a virág szaporodó szerveinek rendellenes szerkezetéhez. Akadémiai Értekezések a Természett. köréből 1892. Hét tábla, 79 old. — Uyanaz németül. Math. Naturw. Berichte 1892. — Ein neuer Schurparasit der Kartoffelknollen. Berichte der deutsch. bot. Gesellsch. 1896. — Gyógyszerészgyakornoki Tankönyv, IV. rész: Növénytan, 95 old., 83 ábra, Budapest, 1901 és ugyanaz V. rész: Gyógyszerismeret, 304 old., 148 ábr., Budapest, 1902. — A gyümölcsfák Monilia-betegségéről. Természett. Közöny 1901. — A Hedychium Gardenianum virágának

szerkezete és biológiája. Math. és Természett. Értesítő 1902. — Monographie de la Horticulture en Hongrie. Pour l'exposition universelle de 1900 à Paris, 64 old, 47 tábla, Budapest, Athenaeum 1900. — A Hedychiumokról. A Kert, 1903. — Növényteratologiai Közlemények. 7 ábr. Növényt. Közl. 1903. — A levélszervek számbeli ingadozásáról, különös tekintettel a virágok morphologiai és phylogeniai viszonyaira. 14 ábr., 42 old. Math. és Természett. Értesítő 1903. — Az élősködő gombák biologiai fajairól és az új növényalakok keletkezéséről. Pótfüz. a Természett. Közlönyhöz 1904. — Sajátszerű gombarendellenesség. Ugyanott 1905. — Az amerikai-köszméte-lisztharmat hazánkban. A Kert, 1908. — Az amerikai köszméte-lisztharmat Háromszék megyében. Természett. Közl. 1909. — Adatok a Penicillium alak- és élettanához. Math. és Természett. Értesítő 1911. — A bambuszadról. Természett. Közlöny. 523/24 füzet. 1911. Azonkívül számos kisebb-nagyobb közlemény a Kertészeti, Erdészeti és Gazdasági lapokban különféle közérdekű és gyakorlati fontosságú tárgyokról.

Mindezekből kitűnik, hogy Silberszky, mint önálló vizsgáló, mint tanár és mint általános fontosságú és közérdekű ismeretek terjesztője, egyaránt figyelemre és méltatásra érdemes tevékenységet fejt ki s azért őt levelező tagul való megválasztásra a legmelegebben ajánljuk, annál is inkább, mert meg vagyunk győződve, hogy megválasztása esetén az Akadémia benne igen hasznos és munkás tagot fog nyerni.

Klein Gyula, r. t.

Mágocsy-Dietz Sándor, r. t.

Tuzson János, l. t.

XXIII.

SZÁDECZKY GYULA kolozsvári egyetemi tanárt a III. osztály B) alosztályába *levelező* tagnak ajánlom.

Szádeczky Gyula született 1860-ban. Érettségi vizsga után, emlyet Szepesiglón tett le, a budapesti bölesészeti karba iratkozott, a hol vegytani és földrajzi, de különösen természetrajzi szakmákkal foglalkozott.

Minekutána 1883-ban elnyerte a tanári oklevelet, 1884-ben az egyetem ásvány-földtani intézetéhez — dr. Szabó József tanár mellé — tanársegédnek neveztetett ki.

Hogy magát szakmájában tökéletesítse, 1889-ben elment Párisba, a hol a Collège de France-ban Fouqué híres petrographus mellett dolgozott, miután a londoni természettudományi intézményeket is, nemkülönben Rosenbusch heidelbergi közettani intézetét tanulmányozta, tudományos kutatások céljából bejárta a francia Auvergne classikus vulkáni területét és az Alpokat.

Hazájába visszatérve (1890), a Magy. földtani társulat titkárává választatott és a budapesti ref. gymnasium rendes tanárává nevezte-

tett ki. Egy évvel később a budapesti egyetemen habilitáltatta magát magántanárnak, 1896-ban pedig az ásvány-földtani szakmához a kolozsvári egyetem ny. rend. tanárnak neveztetett ki. Ezen főiskolának két ízben dékánja volt, jelenleg pedig rectora.

Szádeczky tudományos czélból több nagyobb utazást tett és pedig járt: Egyiptomban 1896, Kaukázus és Finnországban 1897, a Pyreneusokban és a francia Alpokban 1900, Cseh- és Morvaországban, Bosznia-Hercegovinában 1903, Svéd- és Norvégországban 1910, azonkívül három ízben tanulmányozta az olasz tűzhányókat.

Szádeczky különösen a geológiai-petrographiai szakmákat műveli, a melyeknek egyik modern representánsa. Mint egyetemi tanár, intensiv tudományos munkásságot fejt ki, mint kutató főleg hazánk érdekebb pontjainak földtani és közettani viszonyait kutatja és a tudományos eredményt számos becses értekezésben magyar és más nyelven tette közzé, mi által a tudományt nem csekély mértékben gazdagította.

Ő már 25 évi tudományos működésére pillanthat vissza és értékes tudományos dolgozatai már meghaladták a félszázadot, melyek tanuskodnak nemcsak a szerző buzgó szorgalmáról, hanem mély szakismeretéről is. Meg vagyok győződve, hogy ha a tek. Akadémia Szádeczky Gyula dr.-t levelező tagnak megválasztja, az munkásságának nemcsak elismerése lesz, hanem őt további tudományos munkálkodásra buzdítja is.

Irodalmi működése: 1. A magyarországi obsidiánok, különös tekintettel geológiai viszonyaikra. Kiadta a M. Tud. Akadémia 1787-ben. 64 lap. — 2. A tokaj—eperjesi hegység Pusztafalu körül lévő centralis részének petrographiai és geológiai viszonyairól. Egy színes geológiai térképpel. Földtani Közlöny. 1888. Magyarul és németül. A magyar szöveg 28 lap. — 3. Rhyolith nyomok Svédországból. Földtani Közlöny. 1889. Magyarul és németül. Magyar szöveg 12 lap. Svéd nyelvre is lefordították. — 4. Adatok Munkács vidékének geológiájához. Földt. Közlöny. 1890. Magyarul és németül. Magyar szöveg 10 lap. — 5. A malachit mesterséges előállítása. Földt. Közl. 1890. — 6. A Pilishegy Nagybári mellett. Egy táblával. Földt. Közlöny. 1891. Magyar és francia nyelven. Magyar 16 lap. — 7. Adatok az erdélyi Érezhegység eruptív kőzeteinek ismeretéhez. Földt. Közl. 1892. Magyarul és németül. Magyar 12 l. — 8. A magyarországi rhyolithokról. A Természettudományi Közlöny X. pótfüzetében. Magyarul 7 lap. — 9. Az eruptív kőzetekről, A Kir. M. Természett. Társulat jubiláris könyvében. Magyarul 10 lap. — 10. A Magas-Tátra gránitjáról. A Természett. Közlöny XX. pótfüzetében. 1892 és külön. — 11. Der Granit der Hohen Tátra. Tscherma Mineralogische und petrographische Mittheilungen-jában. Wien 1893. 9 lap. — 12. A szobi Sághegy andesitjának kőzetzárványairól. Földt. Közl. 1895. Magyarul, németül. Magyar 14 l. — 13. Sátoraljaújhelytől ÉNy-ra Rudabányácska és Kovácsvágás közti terület geológiai és petrographiai tekintetben. Egy színes geol.

térképpel. Bugát pályadíjat nyert a Term. Tud. társulatban. Földt. Közl. 1897. Magyarul, németül. Német 38 l. — 14. A zempléni Sziget-hegység geológiai és közettani tekintetben. Egy színes geol. térképpel, egy táblával és három ábrával. Kiadta 64 nagy negyed lapon a Kir. M. Term. Társ. 1897-ben, magyarul. — 15. A régi egyiptomi építkezések közei. Több képpel. 18 lapon magyarul. Egyiptom. Magyar tanárok tanulmánykönyve. Budapest. 1899. — 16. Chloritoidos phyllit Szurdokból Hunyad megyében. Egy táblával. Magyarul és németül az Erdélyi Múzeum-E. Természett. Értesítő-jében. Magyarul 9 l. — 17. Cölestin Gebel El-Ahmarról, Egyiptomban. Három rajzmetset. Földt. Közl. 1906. Magyarul és németül. Magyar 4 l. — 18. A danki földcsúszásról. Négy táblával. Erdélyi Múz.-E. Természett. Értesítő. 1897. Magyarul és németül. Magyar 10 l. — 19. Új telérkőzet Assuánból. Két képpel. Földt. Közl. 1899. Magyarul és németül. Magyar 6 l. — 20. Sztolna környékén lévő telér-andesitokról. Egy táblával. Erd. Múz. Természett. Értesítő. 1898. Magyarul, németül. Magyar 14 l. — 21. Az 1887. évi erdélyi földcsúszásokról. Hat képpel. Erdély. 1898. Magyarul. — 22. Adatok Erdély Ásványtanához. Három ábrával. Erd. Múz. Természettud. Értesítő. 1898. Magyarul, németül. Magyar 9 l. — 23. A magyarországi Korund-előfordulásokról. Két képpel. Földt. Közlöny. 1899. Magyarul, németül. Magyar 13 l. — 24. Az egeres-vidéki gyps és barnaszén képződéséről. Erdély. 1900. 4. szám. — 25. A kolozsvári Egyetem Ásvány-Földtani intézetének és az Erdélyi Múzeum Ásványtárának kiállítása Párisban az 1900. évben. Két táblával. Erd. Múz. Természettud. Értesítő. 1899. Magyarul, franciaul. Magyar 34 l. — 26. A geologia fejlődéséről és az élethez való viszonyáról. Dékányi beszéd a kolozsvári egyetem 1900. évforduló és pályadíj-kiosztó ünnepén. Magyar 29 l. — 27. A Vlegyásza félreismert közeitéről. Egy táblával. Erd. Múz. Term. Értesítő. 1901. Magyarul, németül. Magyar 20 l. — 28. Az özönvízről. Uránia 1902 nov. 1. szám. — 29. A Vlegyásza-Biharhegységbe tett földtani kirándulásainkról. Erd. Múz. Term. Értesítő. 1903. Magyarul, németül. Magyar 26 l. — 30. Erdély nevezetesebb ásványvizeinek általános geológiája. Egy geol. térképpel. Erdély nevezetesebb fürdői 1902-ben. Budapest. 1903. Magyarul 22 l. — 31. A Kolozsvári Tud. Egyetem Ásvány- és Földtani gyűjteményének és az Erdélyi Múzeum Ásványtárának állapotáról 1903-ban. A magyar orvosok és természetvizsgálók 1903. évi vándorgyűlése emlékkönyvében magyarul. — 32. Adatok a Vlegyásza-Biharhegység geológiájához. Földt. Közl. 1904. Magyarul és németül. Magyar 63 l. — 33. A nagybárodí rhyolithról. Erd. Múz. Természett. Értesítő. 1903. Magyarul, németül. Magyar 21 l. — 34. Határhegységeinkről. M. orvosok és term. vizsgálók 1903. évi vándorgyűlése Évkönyvében magyarul 4 l. — 35. A Biharhegység aluminium érczeiről. Egy földt. térképpel. Földt. Közl. 1905. Magyarul, németül. Német 20 l. Ugyanez átvéve az Ungarische Montan-Industrie u. Handelszeitung XI. Jahrg.

14., 15., 16. sz.-ban. — 36. A Szárazvölgy (Vale Száka) geológiája Rézbánya vidékén. Egy kettős táblával. Erd. Múzeumi Füzetek. 1906. Magyar, német. Magyar 26 l. — 37. A Biharhegység Rézbánya—Petrosz—Szerkerisora közötti részének geológiai szerkezetéről. A M. kir. Földt. Intézet 1904. évi jelentésében magyarul, németül. Magyar 12 l. — 38. Seprősi Czárán Gyula. Erdély. 1906. Magyarul 15 l. — 39. Jelentés a Biharhegység középső részében 1905. évben végezett földtani felvételemről. A M. kir. Földt. Int. Évi jelentése. Magyar, német. Magyar 21 l. — 40. Glecsernyomok a Biharhegységben. Egy tábla és négy képpel. Földrajzi Közlemények. 1906. Magyarul és németül. Magyar 6 l. — 41. A Vezuvióknak 1906. évi nagy kitéréséről. Egy térképvázal és hat képpel. Erd. Múz. Egylet nagyenyedi vándorgyűlés Emlékkönyvében magyarul 16 l. — 42. A Biharhegységben és a Vlegyásán 1906. évben végezett geológiai reambulatióim. A M. kir. Földt. Int. Évi jelentése. Magyarul, németül. Magyar 17 l. — 43. A Biharhegység középső részének közzettani és tektonikai viszonyairól. Egy geol. szelvényvel. Földt. Közl. 1907, Magyarul, németül. Magyar 15 l. — 44. Adatok a Hidegszamos kristályos paláinak ismertetéséhez. Négy táblával. Földt. Közl. 1908. Magyarul, németül. Magyar 19 l. — 45. Boldogulásunk kérdéséhez. Dékáni beszéd a kolozsvári Egyetem 63. évforduló ünnepén. Magyarul 35 l. — 46. Verespaták közzeteiről. Földt. Közl. 1909. Magyar, német. Magyar 26 l. — 47. A déolaszországi földrengésről és a földrengés lehetőségéről minálunk. Egy geol. térkép. Hat kép. Erd. Múz. Füzetek. 1909. 10 lap magyarul. — 48. Bemerkungen zu „Neue ostungarische Bauxitkörper und Bauxitbildung überhaupt.“ Zeitschrift für praktische Geologie. 1908. 2 lap németül. — 49. A holtak városáról, Messináról és környékéről. 16 képpel. Természettud. Közöny. 1910. Magyarul 23 l. Átvéve az *Universum* V. kötetébe. — 50. Dés földjének történelméből. Egy geol. szelvényvel. Erd. Múzeum Egyesület Désen tartott V. vándorgyűlés emlékkönyvében 1911. Magyarul 9 l. — 51. Földgáz és petroleum az erdélyi medencében. Kilencz képpel. Természet. Közl. 1911. Magyarul 12 l. — 52. Erdgas im siebenbürgischen Tertiärbäcken. Petroleum 1911. Németül. — 53. Jelen, mult, jövő. Tanévet megnyitó rectori beszéd. 1911. A kolozsvári Egyetem actai-ban, magyarul 26 l. Egy része a szerves világ fejlődése és ránk maradt kincsei címen a Természett. Közöny 1911-ben is 11 l. — 54. A kissármási gázkitörésről. Term. Közl. 1911. Magyarul. — 55. 1896. évtől 1911-ig évenként, tehát 15 évi jelentés az Erd. Múzeum Ásványtáráról. — 56. Főtitkári jelentés a választmány részéről az Erd. Múzeum Egyesület 1910. évi működéséről. Évkönyv 1910. — 57. Magyarországra vonatkozó földtani irodalom ismertetése a Földt. Közl. régibb évfolyamaiban.

Dr. Krenner József, r. t.

Ugyanőt levelező tagnak ajánlom és pedig hosszú, eredményes tudományos működése alapján, melyet dr. Krenner J. r. tag ajánlásában meggyőzően részletesen kifejtett, úgy hogy ahhoz egész terjedelmében fenntartás nélkül hozzájárulok. Csak azt óhajtom még hozzátenni, hogy dr. Szádeczky Gyula mint egyetemi tanár mily lelkesen műveli és terjeszti szaktudományát, az kitetszik abból is, hogy már több tanítványt nevelt, kik Erdély egyes területeiről igen figyelemreméltó geologiai és petrographiai tanulmányokat közöltek. Végre azt az érdemét is ki kell emelni, hogy a kolozsvári egyetem ásványföldtani intézetét, ennek és az Erdélyi Múzeum gyűjteményeit mintaszerűen berendezte és magas fokra fejlesztette.

Dr. Koch Antal, r. t.

XXIV.

TELLYESNICZKY KÁLMÁN, egyet. ny. r. tanárt s a II. sz. anatómiai intézet igazgatóját *levelező* tagnak ajánljuk. Tellyesniczky már mintegy húsz éve munkása a magyar tudományos irodalomnak s dolgozataival külföldön is elismerést aratott. Munkálkodása leginkább a szövettan és szövettani technika terén mozog. Szövettani dolgozatai közül kiemelendők azok, a melyek a sejtanyag szerkezetével foglalkoznak s a melyekben a szerző a biológia szempontjából legfontosabb kérdéseket igyekszik önálló vizsgálatok alapján minden oldalról megvilágítani. A szövettani technika terén jelentős irodalmi működést fejtett ki; az általa ajánlott rögzítő folyadék (kali bichromat-cézsav) nagy elterjedésnek örvend s nevét szerte vitte mindenfelé, a hol szövettani vizsgálatokkal foglalkoznak. Hogy a külföld Tellyesniczky illetékességét e téren mennyire elismeri, kiderül abból is, hogy a Krause-féle nagy microscopi-technikai encyclopaediában ő reá bízták a legfontosabb cikkek egyikének, a fixálásról szólónak a megírását. Tellyesniczky irodalmi működésében távol tudta magát tartani az egyoldalúságtól; tanubizonysága ennek többek közt 1900-ban megjelent művészi bonczolástana, mely nemesak az első, de mindeddig az egyedüli magyar munkás e téren, s mely a hasonló tárgyú külföldi művekkel összehasonlítva derekasán megállja a helyét. Technikai ügyessége és leleményessége nemcsak a szövettan terén nyilvánult meg, hanem az utóbbi években a macroscopiai anatómia terén is: az 1909-ben Budapesten tartott XVI. nemzetközi orvosi congressus alkalmával méltó feltűnést keltettek a természet után készült anatómiai modelljei, melyekről az idesereglett szakemberek egyhangúan elismerték, hogy náluk jobbakat eddig sehol sem készítettek. Tellyesniczky szorgalmától, tehetségétől és bújázkodó készségétől még sokat várhatunk s így az Akadémia elismerésével nemesak már eddig szerzett érdemeknek nyujtaná a megérdemelt babért, hanem ösztönzéssel is szolgálna a jövőre nézve. Tellyesniczkyben Akadémiánk buzgó munkást nyerne, a kinek nevével bizonyára gyakran találkozoznánk a III. osztály üléseinek programmján.

Irodalmi munkásságából főleg a következő dolgozatait: 1886—1892. Az összenövesztett állatokról. — Az ikrek keletkezéséről. — A törpeségről. — A fény hatása az állatokra. — A sejtek élete a halál után. — A mag jelentősége a sejtben. stb. (Közlemények a Természettudományi Társulat havi folyóiratában.) — 1894. Über die Sertoli'schen Zellen und Ebner'schen Spermatoblasten. Verhandl. d. anat. Gesell. — 1895. A gyíkhere szöveti szerkezetéről. Magy. Tud. Akad. Értesítője. Ugyanez németül: Über den Bau des Eidechsenhodens. Math. Naturw. Berichte. 1897. — 1896. Os naviculare tripartitum. Os centrale carpi. Magy. Orv. Arch. — 1897. Bemerkungen zu von Bardeleben's neuer Theorie der Samenfädenentwicklung. Internat. Monatschrift f. Anat. u. Phys. — 1897. Paraffin beágyázás. Sorozatos metszetek. Lemezmodellézés. Magy. Orv. Arch. — 1898. Über die Fixirungs- (Härtungs-) Flüssigkeiten. Arch. f. mikr. Anat. — 1898. Ugyanez magyarul: A keményítő (fixáló) folyadékokról. Magyar Orv. Archivum. — 1900. Művészeti boncolóstan. Az emberi test formáinak ismertetése. — 1900. Az emberi test szépségeiről. Természettud. Társulat Közönyében. — 1901. Zur Frage der Messerstellung beim Schneiden der Paraffinobjecte. Zeitschr. f. wiss. Mikroskopie. — 1901. Fixation im Lichte neuerer Forschungen. Ergebnisse der Anat. u. Entwick. Merkel-Bonnet. — 1902. A fixálásról vegytani és physikalisch alapon. Magy. Orv. Arch. — 1902. Zur Kritik der Kernstrukturen. Arch. f. m. mikr. Anat. — 1902. A sejttag szerkezetének kérdéséhez. Magy. Tud. Akad. Értesítője. — 1903. Vezérfonal a szövettani gyakorlatokhoz. — 1903. Fixation. Theorie und Allgemeines. Encyclopädie der mikroskopischen Technik. Első és második kiadásban. — 1904. Die Beschaffenheit der Kerne und ihr Verhältniss zu der Mitose. Verhandl. d. anat. Gesell. — 1904. Aufkleben der Celloidinschnitte. Verhandl. d. anat. Gesell. — 1904. Die Milz. Handb. d. Histologie. Dresden. Ellenberger. — 1905. Ruhekerne und Mitose. Untersuchungen über die Beschaffenheit des Ruhekerne und über den Ursprung und Schicksal des Kernfadens mit besonderer Berücksichtigung der Wirkung der Fixirungsflüssigkeiten. Archiv. f. mikr. Anat. — 1905. A nyugvó mag és a megoszlás. Magy. Tud. Akad. Értesítője. — 1906. Die Erklärung einer histologischen Täuschung, der sogenannten Kopulation der Spermien und der Sertoli'schen Elemente. Archiv f. mikr. Anat. — 1907. Die Entstehung der Chromosomen. Urban és Schwarzenberg. — 1907. Ist die Entstehung der Chromosomen bei der Mitose eine Evolution oder Epigenese? Verhandl. d. Anat. Gesell. — 1909. Über anatomische Abgüsse nach der Natur, mit Demonstrationen. XVI. nemzetközi orvosi kongr. — Über Conservierung der Leichen. Lükő Bélával végzett vizsgálatok. XVI. nemzetközi orvosi kongr. — 1911. A Röntgen-féle sugarak hatása a herére. Kéziratban. Előadatok az Élettani szakosztályban.

Lenhossék Mihály, r. t.

Tangl Ferencz, r. t.

A III. OSZTÁLYBA

KÜLSŐ TAGNAK :

XXV.

ZUNTZ NÁTHÁN, titkos kormánytanácsost, berlini physiologust, az anyagcsere-élettan legkiválóbb élő képviselőjét a III. osztályba *kültagnak* ajánljuk.

Zuntz, a ki jelenleg életének 65. évében van, 43 év előtt kezdte meg Bonnban sikerekben gazdag tudományos működését, melylyel mesterével, Akadémiánk nemrég elhalt kultagjával Pflügerrel együtt a modern anyagcsere-élettannak megalapozásában és kiépítésében Pettenkofer és Voit mellett a legtekintélyesebb részt vette ki magának. A saját, valamint a világ minden részéből hozzáseregő nagyszámú tanítványainak több százat meghaladó dolgozataival az anyagcsere-élettannak majdnem minden fejezetét értékes felfedezésekkel gazdagította, úgy hogy iskolájának tudományos munkássága valóban új korszakot jelent. Különösen áll ez az ember és az emlős állatok gázcserejének és energiaforgalmának élettanáról. Hogy csak a legfontosabbakat említsük, Zuntz nagyobb jelentőségű felfedezései közül, a következőket soroljuk fel: bebizonyítása annak a fontos ténynek, hogy az állati szervezet kémiai hőszabályozásának székhelye a harántul csikolt izomzat, kimutatása annak, hogy az izomműködés közben a lélegző középpontra ható bomlási termékek képződnek, az emlős ébrény gázcserejének megmérése, az emésztési munka fogalmának megállapítása és e munka nagyságának mérése, valamint az egyes tápláló anyagok értékesítésének megállapítása az energia principiumának alapján; az izommunka forrásának megállapítása; a hegyi klíma élettani hatásának első beható tudományos vizsgálata stb. Egyik legnagyobb tudományos érdeme, hogy mindezen vizsgálatokhoz a legtöbb esetben ő maga teremtette meg a methodikát is s valóban az összes módszerek közül, a melylyel most az egész világon az ember és az állatok gázcserejét vizsgálják, a Zuntz-féle a legelterjedtebb és feltalálója genialitásának hirdetője.

Hogy Zuntz érdemeit mennyire méltatják és ismerik el messze hazájának határán túl, az is bizonyítja, hogy több külföldi akadémia, pl. a római Academia medica, az Accademia Fiorentina és számos tudós társaság kultagjának választotta.

E nagy tudós és geniális bűvár, mint kultag, Akadémiáknak csak díszére válnék, mint a hogy neve dicsősége hazájának.

Tangl Ferencz, r. t.

Lenhossék Mihály, r. t.

Jendrassik Ernő, l. t.

Udránszky László, l. t.

